

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

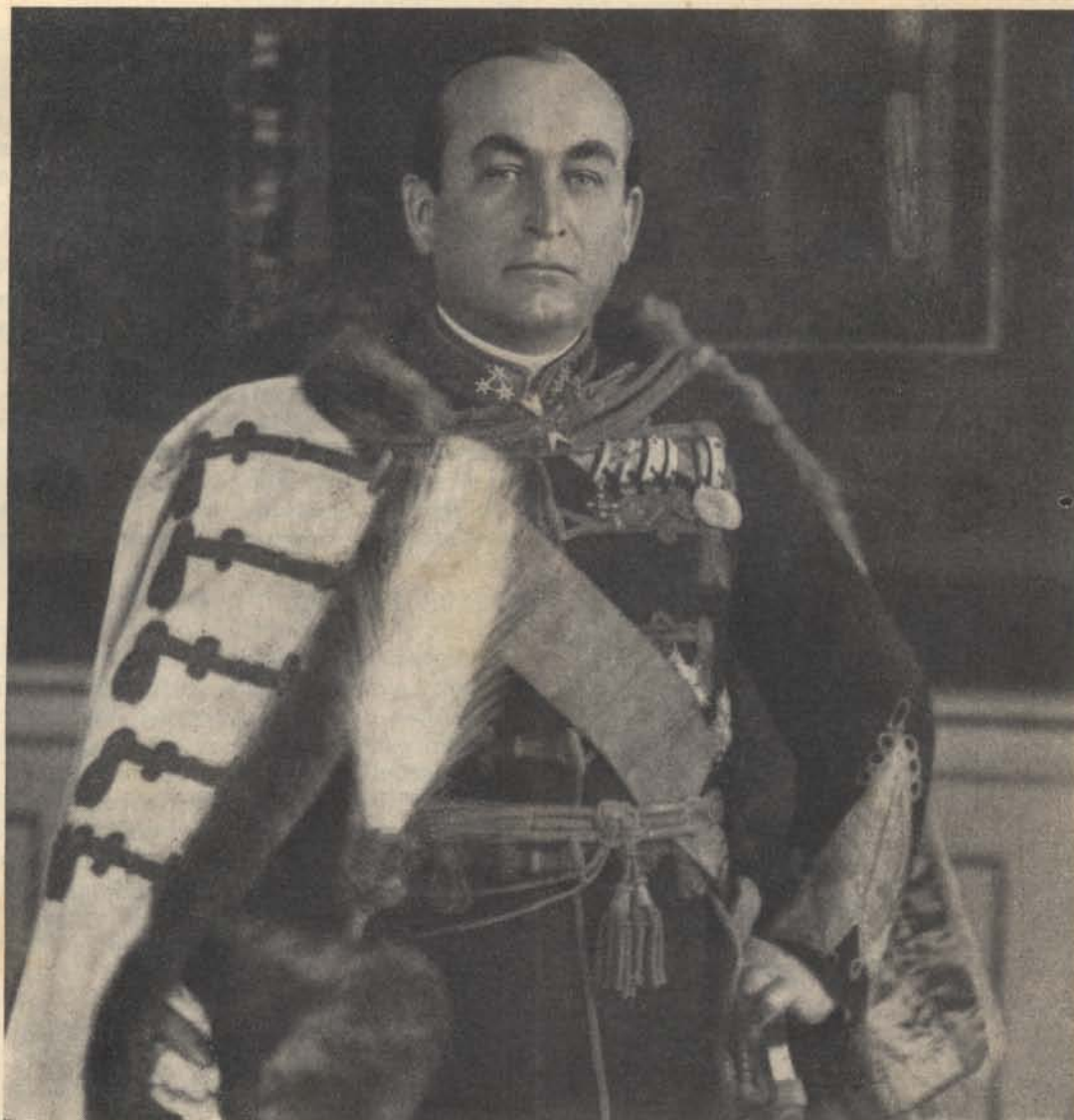
Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
cekk száma:
25.342

vitéz Jákfai GÖMBÖS GYULA

A börtönök életéből.

Írta: BEÖTHY KALMÁN százados.

A m. kir. igazságügyminiszter úr folyó évi 4929— I. M. VI. 1936. számú rendeletével — a *Csendőrségi Lapok* kérelmére — megengedte, hogy meglátogassam az országos büntető-intézeteket. Az engedély alapján tett látogatásoknak az a célja, hogy olvasóinknak, akik az igazságszolgáltatás egyik tényezőjének, a bűnvádi eljárásnak a munkásai, tájékoztatást adjunk azokról az intézkedésekről, amelyeket az államhatalom tesz és tett a jogerősen elítéltekkel szemben. Bár a büntetőtörvénykönyvben (1878. évi V. t.-c.) ez intézkedéseket feltalálhatjuk, azokat kellően értékelni azonban és tartalommal megtölteni csak úgy lehet, ha betekintünk a zárt börtönfalak mögé, a zárkákba, munkatermekbe stb., egyszerűen a foglyok, rabok és fegyencek életébe. Csak így érthetjük helyesen a Btk. intézkedéseit: hogyan torolja meg az államhatalom a bűnt, de ugyanakkor miként igyekszik egyúttal arra is, hogy a büntetés hasznát jelentsen a bűnöző számára, s ezzel közvetve a társadalom számára is. Mert lényegében ez a törekvés a célja az igazságszolgáltatásnak. Az e cél érdekében tett intézkedések sok ponton érintik a csendőr szolgálatát és azokkal gyakran szoros összefüggésben vannak. Ezért meg vagyok győződve, hogy nem lesz érdektelen, de unalmas sem, ha végignézzük a rabok életét.

Kit ne érdekelne például az, hogy mi történik örskörlete veszedelmes emberével, mondjuk a szoká-

sos büntetéssel, attól kezdve, hogy tényvázlattal átadta azt az ügyészségnek. Mi történik vele, hol és hogyan él? Megkapja-e sok bűnéért a méltó „jutalmat”? Mit csinál egész nap és mit csinál 6—8, vagy 15 évi fegyházbüntetése alatt? Hogyan iparkodik ebből a megrögzöttből az államhatalom hasznos embert nevelni?

Kell, hogy érdekelje a csendőrt például az is, hogy az örskörletébe feltételesen szabadságolt ember kicsoda, honnan jött, mi a múltja? Van-e ezzel szemben valami különös és az utasításaiban meg nem írt dolga a csendőrnek?

Azt tudják az örsök, hogy vannak, akik a téli időkben inkább bünt követnek el, csak hogy bekerüljenek a fogházba, ahol az élelmezés, ruházódás és lakás kérdése nem aggasztja őket. Vajjon az ilyen bűnöket csak úgy, minden további következmény nélkül lehet csinálni? Nincs ilyenek esetében semmi más kötelesség, mint a Szolgálati utasítás 463. pontja szerint megírni a feljelentést? Elmehet-e a csendőr ilyenek mellett szóltanul és nem kell-e tudni az ügyészségnek is róla?

Ismerjük azokat a felhívásokat, amelyekre jelenteni kell, hogy X. Y. nyári munkára szerződött és családjában más kenyérkereső nincs és való, hogy ha most töltené le szabadságvesztés büntetését, akkor családjá a tél folyamán inségbe jutna. Nem kell ezt a jelentést egyszerű irodai munkának tekinteni, mert lényegében érinti a büntetés végrehajtásának célját, azt, hogy a bűnös idejében töltsen le büntetését, de azért ne szenvedjen semmiféle olyan hátrányt,

Egy régi ősszel...

Írta: KOMÁROMI JÁNOS.

Hetek óta dideregtünk.

A felhők egyszer szálltak a hideg határ felett, egyszer megállapodtak, uszályaikkal separték a bükkfák tetejét s gazdátlan veszködésünkben hazagondoltunk olyankor... Csepegett is néha, de alig csak, akkor megint kitisztult a világ s szelek jajgattak a Visztula tájain... A vad messzeségből fel-felrémlettek előttünk a Beszkidek, olyan színben, mintha rozsdával lett volna behintve az oldaluk. Ez a lengyelföldi szél sokat nyugtalanított bennünket azon az első őszön, amelynél keservebb nem volt még a világon... Soha-soha!

Velünk volt szakadatlanul az öreg Farkas őrmester is.

Mert öreg volt mindenképpen s járhatott már felül a hatvanon. Főhadnagyunk meg is kérdezte egy alkalommal:

— Farkas bácsi, minek jött ki maga velünk ebbe a cudar országba, amikor úgy se parancsolta senki!?

Farkas bácsi tisztelgő-állásba klappantotta a bakancsa sarkát s így válaszolt:

— Főhadnagy úrnak jelentem átossan... csak!

S velünk tartott sáros és hideg utakon, mozsarakon, meredélyeken, ingoványok szélein. Csak a csaták megindulásával maradt valamivel hátrább, mivel ilyen alkalmakkor odarendelte a vitéz főhadnagy úr. Ilyen esetekben, akik látták a kemény öreget, elmondták, hogy idegesen szívogatta pipáját valahol a konyhák táján s nyugtalanul

figyelgetett a front irányába... Mindnyájan sejtettük, mi nyugtalanítja az öreget: az egyetlen szép fiát féltette voltaképpen, aki eközben bátran ment szembe a halállal. Örvezetői sarzsiban szolgált a Jóska fiú, járása délceg, termetre daliás, arra való mindenképpen, hogy a nagyutca utánaforduljanak az eladósorba került hajadonok. És verekedett keményen a tiszapolgári legények leg-ején.

Hát ezért nem maradt vissza a pótkeretről Farkas bácsi, ahol több dolga akadt volna minden bizannyal, mint idekint. Ahelyett velünk dideregett, a konyhaköcsi körül szedegette talpait a század nyomában, ezért vett rajta erőt a nyugtalanság minden csata előtt s ezért szívogatta a pipáját oly türelmetlenül minden csata közben... És ha a csata színhelyéről egy-egy sebesült csatár vándorogott el visszafelé a konyhaköcsik táján, Farkas bácsi már ott állt az úton s izgatottan kérdezte:

— Nem láttad-e a Jóska fiamat, fiam?

— De láttam — válaszolt vigasztaló hangon a szegény sebesült. — Ott harcol jókedvűen az első vonalban.

Hetek óta dideregtünk azon a régi őszön, amelyben annyi bánat és levertség volt, hogy akadtak legények, akiknek csaknem a könnyük serkedt ki. Különösen ezekben a napokban, amikor — valahonnét Uzsok alól — új háborús dalok érkeztek hozzánk.

Mert katonanóta talán egy sem született meg addig galíciai földön...

Mi akkor már, három szörnyű hónap alatt, va-

amely öt vagy családját megint a bűn útjára terelné. Nem kell annak tekinteni és nem kell ezt a kedvezményt javasolni, ha olyan nyári munkásról van szó, aki iszik és csavarog és a családjával nem törődik.

A figyelőlapos egyéneket is ismerjük. Tudjuk, hogy azok nyilvántartása mennyi vesződséggel és gonddal jár, ha azt akarjuk, hogy a figyelőlap rovatái a mindenkori helyzetet tükrözzék vissza. Már pedig annak úgy kell lennie. Ezek az adatok ugyanis az ember elbírálásánál mindenkor tekintetbe veendő a bíróságok és hatóságok által. Tudjuk, hogy kik kerülnek ilyen felügyelet alá, de a büntetés végrehajtásának során is vannak bizonyos intézkedések és ezeknek ellenőrzésével a csendőr van megbízva, aki — meg vagyok győződve, — hogy soraim elolvasása után egész más szemmel fogja tekinteni ebbeli kötelességeit.

Sok más kérdés is érdekelni fogja a csendőrt, látni fogjuk a kapcsolatokat a büntető-intézetek és a csendőrörsök között, képet kapunk arról a nagy munkáról és feladatáról, amit a társadalomnak, az államnak az egész büntetésvégrehajtás jelent. Mert nem kicsiny dolog ez és ha részleteiben is nem a legnagyobb gonddal kezelt, akkor célját veszítette és nemhogy azt eredményezné, hogy a bűnös ember megjavul, hanem annak éppen ellenkezőjét. Óriási kérdés ez az egész világon és egyik legnehezebb, de legszebb kötelessége is azoknak, akik ebben hivatásuknál fogva résztvesznek. Nem vitás, hogy a csendőr is ezek közé tartozik.

lóságos rablók lettünk. És annyi okunk volt lehorgadt fejjel bánkódni szünetlenül! Teméntelen ezren haltak meg a hadtestből, az utolsó hetekben dideggettünk a hidegben, szakállunk nőtt s mindig meneteltünk, mindig. Hol előre, hol hátrafelé. Egyszer ettünk, máskor nem. Legfeljebb egy-egy visszamaradt tarlórépát szakítottunk ki az őszi esőben ázó földekről. Ezalatt zúgtak az ütegek, csattogtak a géppuskák, igen sokan véresen vonszolták magukat hátrafelé s még többen hajtották le fejüket utóljára az aszott őszi fűre. Egyszer Ravaruszka fölött, másszor azon a tájon, hol bús lassúsággal folydogál a Szan.

Az utolsó néhány hét alatt még komiszabbra fordult a sorsunk. Ekkor, október hónap legvégén, nyomorult csaták után, a rudniki vad erdőségekben tanyáztunk, hogy rendbeszedjük magunkat valamennyire. Mert ebben az időben sokat, igen sokat vakaróztunk a hónaljunk körül. Sűrűek a rudniki vadon rejtekei, felhők jöttek valahonnét a Visztula felől, jajgatott a szarmatai szél s egy délután szitálni kezdett fölibénk az őszi eső. S ekkor történt, hogy valahonnét, valószínűen Uzsok irányából, háborús nóta érkezett hozzánk, kik a Szan-mente körül húzódtunk meg...

Hogy, hogy nem: először valamelyik bakan-csos kezdte fújni, hamarosan átvette tőle a század, át az ezred s egy reggelen csak megharsant az egész hadosztály:

*Gyere kisangyalom kösd be,
Sebeimet,
Gyógyítsd meg a bánatos
Szívemet!*

Hogy bent a rabok között ne kelljen apró-cseprő kérdések miatt megszakítani utunkat, egyet-mást röviden elmondok a bűnösökről és a büntetésekről.

Miután a bűn indító okait az élet adja, természetes, hogy a bűnözés és az ellene való védekezés is folyton változik. A bűnokokat sohasem akarhatta megszüntetni az államhatalom, mert azok kívül esnek hatalmi körén. Tehát mire törekedhetett? Arra, hogy egyrészt a bűn megtorlása által kivonja bizonyos időre az ártalmas elemeket a társadalomból, másrészt pedig, hogy a megtorlás során igyekezzék megjavítani azokat, hogy visszakerülve a társadalomba, annak ne legyenek ismét ártalmas tagjai. Természetes, hogy a cél érdekében nem lehetett minden bűnöst egy kalap alá venni. Hanem külön-külön kellett elbíráltatnia az arra hivatott bíróságok által. A bíróságok pedig mi módon képesek erre? Csendőri vonatkozásban: ha a csendőr jelenti a bűnösről mindazt, amit annak egyéniségéről tud, ami összefüggésben van a bűn okaival, elkövetésével stb. Fényképet adjon a csendőr a tényvázlatban a bűnösről, azért van a csendőr mindenütt ott, azért kell neki teljes személyi ismerettel rendelkeznie, azért kell mindent felderítenie a nyomozás során és azt be is jelenteni, nem pedig a szolgálati utasításból a feljelentési mintákat lemásolni!... Vajjon mindegy volna bármelyik csendőrnek is, ha az ő minősítésében nem a való adatokat vennék fel? Nem bizony, mert vagy a dícséret, vagy az előléptetés, vagy... szóval valami elmaradna. Sem az igazság, sem a bűnöző szempontjából nem közömbös, hogy

Október hava legeslegvégén valamivel följebb, a niszközi rengetegben tartózkodtunk már, bujkálva az engesztelhetetlen ellenség elől, miközben keserűen dalogattunk. Velünk dalolt Farkas őrmester daliás legényfia is, azt az egyet fujván szünetlenül:

*Gyógyítsd meg a bánatos
Szívemet!*

Ugyanakkor újult dühvel zendültek meg az ütegek s zúgni kezdtek rá a niszközi erdő szálfái, miközben egyre bókoltgattak, teméntelen bánat között. Azalatt dörgött, egyre mélyebben dörgött a szél. Erősebben az ütegeknél is. S akkor nagy támadásra adták ki a parancsot azok számára, akiket életben tartott meg az isteni könyörület.

Feltűztük a szuronyt.

Farkas őrmester ott esetlett-botlott körülöttünk és sokszor, igen sokszor pillantott a Jóska fiára. És sűrűn mondogatta, mintegy a maga vigasztalására:

— Csata lesz, gyerekek... Csata lesz, gyerekek...

Majd hirtelen riadót rendeltek el. Indultunk is már Nizskó felé, előre tartva a szurony hegyét. Farkas őrmester darab ideig elkísért bennünket, miközben jószívvel intett valamennyiünket:

— Oszt vigyázzatok egymásra, fiaim!... Te, Jóska, ne kapkodj majd a fejeddel, hogy valami baj ne essék...

Jóska nem szólt semmit. S akkor lemaradt oldalunkról a vén katona.

mit jelentenek róla és hogy mit állapít meg a bíróság. Jegyezzük meg, hogy a büntetés célja a javítás is, de a megtorlás is és hangsúlyozom mégegyszer, hogy a bíróságnak minden bűnöst külön kell elbírálnia, hogy a cél elérhető legyen.

Mindenki előtt nyilvánvaló, hogy másként bírálja el a bíróság a falurosszát, a bicskás legényt és másként azt, aki — mondjuk — szerelemfáltásból öl. Másként az éhes vándort, aki gyümölcsöt lopott a kertből és másként megint a vándoreigányt, aki lopásból él, jóllehet erős, mint a barom... Más szemmel néz a bíró a tanult emberre, ha család miatt előtte áll és másként nézi azt a tanult embert, aki már háromszor állott előtte. (Visszaeső.) Aki kiabál az utcán, hogy üssétek le a csendőrt, más büntetést fog kapni, mint az, aki ugyancsak izgat, de nem kiabálva, hanem elbújva az emberek és házak közé. Más egy fiatalokú, más a gyengeelméjű, más az alkoholist, más a hivatásos bűnöző, utóbbiak közt megint más az, aki dologkerülő és más a veleszületett hajlamú. Az öröklés útján szerzett hajlam más elbírálást nyer a bűnösben, mint mondjuk a súlyos nélkülvölések miatt elkövetett bűn. Ezer és ezer szempont követeli a külön elbírálást, különben már eleve kilátástalan volna az igazságszolgáltatás munkája, illetve a legnagyobb mértékben igazságtalan volna, ha mindenkivel egyenlően bánná a társadalom.

Ugyanígy van a büntetés végrehajtásánál is. Másként bánnak a régi ismerőssel a fegyházban és másként az először odajöttel. Más módja van a rabnak és más a fegyvenek. Más viszont a fogolynak is. Más dolga van részben a földműves bűnözőnek

és más az iparosnak. Más viszont a dologházi lakónak, egészen más.

A büntetés célja: a szabadságvesztés érzetének ébrentartása mellett a bűnöst a javulás szükségességére ébresztetni és abban lehetőség szerint meg is tartani. Egyszerű a következtetés: más módon érjük el azt a fegyházban, másként a többi helyeken. Ezért látogattam meg börtönt, fegyházat stb. Látni fogjuk tehát azt is, hogy nem mindegy az, hogy ki hol üli le azt a „pár“ évet.

Régen más volt a felfogás a bűn megtorlása kérdésében. Valamikor például nagyon sok volt a halálbüntetés. Ma már — mondhatjuk — ritka és csak néhány bűn megtorlásául alkalmazzák. Épp így van a testi büntetéssel. Valamikor a szemet szemért, kezét kézért felfogás volt az uralkodó. Ide tartozott a vesszőzés is. Nyilvánosan történt végrehajtása abban állott, hogy két sorban felállított fegyveres emberek között kellett futnia vagy elhaladnia az elítéltnak és a sor minden embere végigvágott rajta. Vagy: deresre fektették az elítélte és számos botütést szenvedett el így. Ez a büntetési rendszer az elrettentést szolgálta. Ily módon akarta az akkori társadalom megtorolni a bűnt és visszatartani attól másokat. Nem igen beszélhetünk e rendszernél a javításról.

Hallottunk a máglyán való elégetésről és a keréketörésről is. Lehet, hogy az akkori viszonyok között mindez megfelelt a társadalom felfogásának, de bizonyos, hogy azok az ember méltóságán aluli

Sehol sem hallottam még oly keserűen harogni az erdőket, mint a Niszkó körüli vadont. Különösen, ha hideg szél kerekedik a Visztula felől, úgy október vége táján s ez a szél megnyögeti a többszázéves fákat. Közel negyedszázada már, de ma is hallom még a fák recsegő zúgását.

Azon az első őszi, mikor támadásra rendelt bennünket Niszkónál, valóban vérengző harcba keveredtünk a városka utcáin és kertjei között, amikor már nem mutatta magát többé a nap, mert hamuszínű felhők takarták el az arcát. És ha meg-hasadtak is pillanatra a felhők, olyan színben sápadozott a hideg nap, mint egy berozsdásodott bádogkorong.

Az utcai dulakodásban csúnyán megeséptük egymást s azok közül, kik a reggeli órákban legénykedve és szuronyheggyel indultak támadásra, alig tért meg a negyede... Megérkezve nyomorulttan az erdő fái mögé, számolgatni kezdtük, hányan vagyunk még életben? És kiket láttak meghalni a hiányzó fiúk közül?

Valamelyik tizedes lehajtottá fejét:

— Farkas Józsi is odavan...

— Elesett?! — kiáltott fel a főhadnagy.

Egyhangon beszélt a tizedes:

— Az utolsó összecsapásnál elvágódott egy kert végibe s letette fejét a száradt gyepre. Saját szememmel láttam...

Mivel itt már többen fogták közre a tizedest, a főhadnagy újból megkérdezte:

— Hogy halt meg?

— Mondom, főhadnagy úr, jelentem alázattal — kezdte megint a tizedes, — hogy térdrebukott először, elnyúlt egész hosszába s nem panaszkodva senkire, letette fejét a gyepre...

Magunk elé gondolkoztunk sokáig. Mert másnap okvetlenül találkozunk kellett az édesapjával. Farkas őrmesterrel tudniillik.

Úgy is lett.

Szétdúltan, éhesen, bűtől verve, sötét reménytelenül vonszoltuk el magunkat másnap a tábori-konyhák álláshelye mellett. Az öreg, ágaskodó pipaszárral a szájában, ott lesett ránk az út szélén. Már messziről kiáltott felénk:

— Itt van Józsi?

— Nincs, — mondtuk egyszerre valamennyien.

Farkas őrmester nyelt egyet, különben hideg és rendületlen maradt:

— Láttátok?

— Láttuk... A hideg fűre tette le a fejét...

Farkas őrmester nyelt megint. De nem szólt semmit.

Két nap múlva hideg szél fújt a határban s mi, otthagynak a niszkói erdőséget, nyugat felé mentünk. Köpenyeink lábszáraink körül csattogtak a szélben, dideregtünk és mert álmosak voltunk, botorkálva kóborogtunk Bochnia irányának. A bűtől-vert Farkas őrmester ott szedegette talpait a század legvégében. És míg kurtaszárú pipáját szívogatta, nyugtalanul szagolgatott bele a messzecségbe...

Mintha mindnyájunkat féltett volna valami reánk leselkedő veszedelemtől.

Hitler német birodalmi vezér és kancellár megkoszorúzza vitéz Jákfai Gömbös Gyula müncheni ravatalát.

eljárások voltak és nem voltak igazságosak. Az is bizonyos, hogy nem lehetett szó az elrettentésről akkor, amidőn például egy város lakói közül 50–100 embert gályarabságra ítélték és hurcoltak, ami azt jelentette a végrehajtásban, hogy ezek a szerencsétlenek a hajó aljában, az evezőpadokhoz bilincselve, naponta gyakran 15–20 órát is eveztek a türhetetlen hőségben, gyötrelmes szomjúságban és még csak jajgatniok sem volt lehetséges, lévén a szájuk betömve. Ismétlem, ezzel a rendszerrel kapcsolatban nem beszélhetünk igazságról, ennél fogva javításról sem, mégcsak megtorlásról se. Legfeljebb bosszúról, vak, kíméletlen hatalom-fitogtatásról, embertelenségről. Ez aztán tökéletes volt.

Már a régi időkben is nyomát leljük a szabadságvesztésbüntetéseknek, amelyeket rendszerint várak börtöneiben hajtottak végre. Természetes, hogy itt aztán együtt volt, válogatás nélkül, a beteg és egészséges, a fiatal és megrögzött bűnös, nő és férfi. Hogy ez a mód nem hozott gyümölcsöt sem az elítéltekre, sem a társadalomra, az nyilvánvaló mindenki előtt.

Ismertem Biharmegyében egy omladozó várkastélyt a háború előtti időkben. Mutogattak ott egy kutat, amelynek redves téglafalából csorbult kaszapengék állottak ki egymással szemben. Azt mondták erről: ide dobálták be a harcban gyáván viselkedőket és az árulókat. De mert a kaszapengecsúcsok csak két-három arasznyira állottak egymástól, a bedobott ember ezekbe zuhant és ott vérzett el a mélység felett függve, a legnagyobb kínok között.

Ismeretesek a régi világból a szégyenoszlopok, kalodák, tudunk a nyelvlakatokról, a kéz- és láb-

vasakról, amelyek elsenyvesztették súlyukkal az izmokat. Tudunk jelekről, amiket az elítélt arcára vagy homlokára sütöttek és amely jelet egész életén át viseltek megszégyenítésképpen. Tudjuk, hogy voltak elítéltek, akik hajókat vontattak, tudunk... nem sorolom tovább. Elég világos előttünk ezeketán is már, hogy az emberi méltóság mindannyi esetben legteljesebb mérvben meg volt sértve ezekkel a kínzásokkal, amelyeket nem nevezhetünk büntetéseknek.

Amint az emberi művelődés haladt, úgy szaporodtak a szabadságvesztés-büntetés rendszerének hirdetői és harcosai, akiknek nyomán ez, legújabbán pedig a pénzbüntetés uralja büntetési rendszerünket.

Korlátozások, melyek érik a szabadságvesztésre elítéltet: nem lehet a családjával, nem mozoghat kedve szerint, nem dohányozhat, nem lehet vagyona mellett, nem élhet szenvedélyeinek vagy kedvteléseinek, nem láthat a világból mást, mint négy falat, az öröket és társait, a csikos fegyencruhát, a kiszabott kosztot, kíséri a szótlanság a szűk zárkában és a munkateremben... Gyötrelmem. Engedelmeskedni kell a parancsnak, mikor jól esnek lefeküdni, sétálni kell és istentiszteletet hallgatni, amikor otthon szántani kellene, vagy az üzletben kellene tenni valamit, ami pénzt hozna... levelet volna jó írni, mert kibírhatatlan ez a szótlanság, amikor nincs kinek elmondani a zárka csendjében és sötétjében összesereglett gondolatait... de nem lehet. Meg van minden szabva. Ezzel ébred érzetere szabadsága elvesztésének. (Ebben nyilvánul a megtorlás!) Ezzel ébred arra, hogy jó lesz máskor elkerülni a bünt, amely idejuttatta. És ha valaki

megrögzött bűnös, aki nem először van ilyen helyen, annak is gyötrelme ez...

Amerikában a legsötétebb lelkű gonosztevőket egy szigeten tartják elzárva. Köröskörül a tenger, de — a gyötrelme fokozása végett — a távolból látszik a város, a kémények, házak, vonatok, fény... Mind üzenet abból a világból, ahol jó volt lenni, amelynek ize még a bűnös szájában van és ami után fogatcsikorgatva vágyódik.

Visszatérek a gondolathoz: a büntetések törzse a szabadság elvonása. És hiába jár ezzel annyi gyötrelme, ezzel és a vele kapcsolatos kényszerneveléssel válik az elítélt erkölcsös gondolkodásúvá, jó munkássá, komoly polgárrá. Ha erre megvan a hajlama. Azt kell feltételeznünk, hogy minden bűnösben megvan az, és akik még sem javulnak, azok a legszerencsétlenebbek, sajnálatunkra leginkább méltóak, mert... végzetesen betegek idegrendszerükben. (Terhelt, megrögzött stb.)

És amint a bíróság egyénenként foglalkozik a bűnösrel, úgy kell a büntető-intézetekben is az elítéltekkel egyéniségük szerint foglalkozni. Kimagaslóan nemes foglalkozás ez a börtönben, mert nem annyira az ítélet, hanem annak végrehajtása az, mellyel a cél elérhető. Ezért elismerés illesse az arra hivatottakat, akiket később fogok bemutatni. a börtönügyi tisztviselőket.

Azt akarjuk látni e sorokból, hogy miként törekszik az államhatalom fentebb ismertetett céljai elérésére. Ezért nem foglalkozunk a bűnvádi eljárás részleteivel, a vizsgálóbíró, ügyész és a bíróság munkájával, csupán az ítéletkihirdetésnél leszünk jelen. Az ítéletből a jóhiszemű csendőr kiveheti, hogy a feljelentése vagy tényvázlata adatai hasznosak voltak-e, megtett-e a csendőri nyomozás mindent ahhoz, hogy a bíróság aszerint ítéljen, ahogyan a bűn és összes körülményei azt megkívánták annak a célnak az érdekében, hogy a bűnös feleljen és ne ártatlan szenvedjen és hogy a bűnös igazságos ítéletet kapjon.

... A tárgyalási terem zsufolt. A bírói emelvény e pillanatban üres, percek kérdése, hogy az ítéletet kihirdessék. A terhelt még most is és talán most a legizgatottabban tárgyal a védőjével, a közönség suttog s egyszerre az oldalajtó nyílik s a bíróság bevonul. Már is hallszik az ítélet: ... Bűnösnek mondja ki a Btk... és ezért... négyévi börtönre és... ítéli.

A hallgatóság és a bíróság tagjai leülnek, az elítélt nem akar hinni a füleinek... a bíró olvas, olvassa az indokolást s benne azt is: ... büntetett előéletű és cselekményét haszonlesésből követte el...

Lehet, hogy az első bíróságnál nem válik jogerőssé az ítélet, de egyszer mindegyik eljut oda. És amikor az írásos ítéletre ez a záradék kerül: Jogerős és végrehajtható! — véget ért a bűnvádi eljárás.

Kezdetét veszi a büntetés végrehajtása. A bíróság átadja az elítéltet az ügyészségnek. E szerv a végrehajtója az ítéleteknek. Az ügyész az elítéltet

nyomban letartóztatja (ha eddig szabadlábban volt esetleg), ami azt jelenti külsőleg, hogy fogházórt állít az elítélt mellé, aki viszont majd a fogházvezető elé állítja.

Vannak esetek, amikor a kiszabott büntetést nem hajtják azonnal végre, hanem elhalasztják. Hallottak olvasóim bizonyára már olyanról, aki kérvényezte ezt. Például sokan vannak a nyári arató és más idénymunkások közül, akik, ha nyáron át töltenék le büntetésüket, elvesztenék egész évi keresetüket. Ezzel családjukat is nyomorba dönthetnék. A nyomor pedig egyik bűnök! Lehet ez a célja az államnak? Lehet-e a megtorlás jellegű büntetésnek ez is célja? Beszélhetnénk a társadalom igazságosságáról, ha ily esetekben könyörtelenül végrehajtatnánk a büntetést? Szárnyparancsnoki tapasztalatból tudom, hogy az elhalasztásnak egyéb okai is vannak, de a fentírt a mi területünkön a leggyakoribb.

Lássuk, hová juthatnak az elítéltek, azaz most már a letartóztatottak? A bűnnel arányban álló megtorlás lehetősége és a megjavulást elősegítő kényszernevelés keretei és alkalmazhatósága szabják meg a helyet, ahol a büntetését tölteni fogja. E főszempontok szerint háromféle büntető intézetünk van:

Bírósági fogházak (90 járásbírói és 24 törvényszéki), *Országos büntető-intézetek* (fegyházak, börtönök, államfogház és közvetítő intézet) és a *Dologházak*.

Országos büntető intézetek: A budapesti kir. országos gyűjtőfogház, a szegedi kerületi börtön és államfogház, a váci országos fegyház és közvetítő intézet, a soproni országos fegyintézet és szigorított dologház, a hartai országos büntető intézet és a márianosztrai büntető intézet és szigorított dologház. (Ez utóbbiak nők részére.)

Dologházak: Jászberényben férfiak részére és Kalocsán nők részére.

Rokonintézményeknek nevezhetjük az aszódai és székesfehérvári fiúnevelő otthont, a ceglédi és rákospalotai leánynevelő otthont, a nyiregyházi fiatalkorúak fogházát és a budapesti átmeneti fiúotthont.

Mint érdekességet említem meg, hogy a büntető intézetekben és fogházakban közel 11.000 férőhely van. Miután pedig nekünk Trianon óta mindent meg kell tanulni, csak egyet nem: felejtetni... ennél fogva ne felejtjük el itt megemlíteni, hogy Nagy-Magyarországon 9 büntető-intézetünk volt, 65 törvényszéki és 313 járásbírói fogházunk...

Nos, a fent felsoroltak közül melyikben fogja az elítélt büntetését kitölteni?

A fogházbüntetéseket a törvényszéki vagy járásbírói fogházakban kell végrehajtani. *Fegyház-büntetésre* ítéltet az országos fegyintézetbe és a *börtönre* ítéltet börtönbe kell szállítani. Utóbbiakat azonban csak akkor veszik át ez intézetek, ha arra az igazságügyminiszter beutaló rendelete megvan ehhez. Kivétel ez alól a budapesti gyűjtőfogház, ahová a beutaló rendelet előtt is be lehet fogadni az elítélteket. (E gyűjtőfogház oly épülethozsopott, melyben külön fegyház-, börtön- és fogházépületek vannak.)

A budapesti és pestvidéki törvényszék által egy hónapot meghaladó fogházra ítélt férfifoglyokat és

vitész Jákfai Gömbös Gyula ravatala a müncheni királyi palotában, mellette német tisztek díszőrsége

ugyanezen bíróságok által börtönre és fegyházra ítélt férfifoglyokat a *gyűjtőfogházba* szokták beutalni. Más törvényszékek által elítélt férfirabok a szegedi kerületi börtönbe kerülnek, ha a börtönbüntetés egy évet meghalad, különben rendszerint az e célra berendezett törvényszéki fogházakba, míg a váci és soproni fegyházba olyanok, akiknek foglalkozása ipari. A többi büntetőintézetbe azok kerülnek, akik az ezekhez közeleső bíróságok által ítéltettek el, illetve — a férőhely-viszonyok döntenek a kérdésben. A női rabok és fegyencek Márianosztrára jutnak.

Az államfogház-büntetést a szegedi államfogházban, vagy az elítélt kérelmére törvényszéki fogházban kell, illetve lehet végrehajtani.

Fegyenc, rab, fogoly kifejezést gyakran hallunk. Azt hiszem, nem kell sok magyarázat, hogy azok a fegyházra, börtönre, vagy fogházra ítélték elnevezései. Mint gyűjtőnév használatos ezekre a: *rab*.

Valamely letartóztatottnak a fogházba való befogadása a kir. ügyész rendeletére történik. Ideiglenesen be kell fogadni a csendőrség által őrizetbe vett egyéneket is, akikről a fogházvezető nyomban jelentést tesz az ügyészségnek, aki dönt a továbbiakra nézve.

Az ügyész rendeletének vétele után a fogházvezető megállapítja az elítélt személyazonosságát s egyidejűleg meg is motoztatja azt. A fogolytól elvesznek pénzt, gyújtót stb. és oly eszközöket,

amelyek támadásra, öngyilkosságra elkövetésére, vagy szökés megkönnyítésére alkalmasak. (Jusson eszébe olvasómnak a csendőrségi Szolgálati Utasítás 318. pontja.) A rabokat és fegyenceket le is kell nyírni. Ezeket fegyenc-, illetve rabruhába öltöztetik. A foglyokat csak akkor, ha büntetésük két évnél több.

Ugyanekkor törzskönyvezik a letartóztatottakat. Az adatok, amelyeket a törzskönyvek nyilvántartanak: a letartóztatott vezeték- s keresztnéve (álneve), vallása, életkora, születési helye, utolsó lakó- vagy illetőségi helye, családi állapota, előélete, a fogházba befogadás napja, az ítélet adatai, a büntetés kezdő és utolsó napja, a büntetés esetleges félbeszakításának adatai, a feltételes szabadságolás adatai, végleges elbocsátásának ideje, megkegyelmezés, vagy a halál ideje. Az intézet lelkészének megállapításai és véleménye az elítéltről. Természetesen minden ítélet is idetartozik.

Mindez a letartóztatottal az első napon megtörténik. Az első éjszaka előtt. És, ha az eddigiek esetleg nem voltak különösebb hatással a rabra, az első éjszaka bizonyára kitörölhetetlen nyomokat hagy a lelkében. Elszakítva mindenkitől, bűnnel terhelve, bűnösök között, ismerősei előtt megbélyegezve és bensejében a bűnre késztető körülmények eleven hatása... mind oly teher, hogy ezekkel nyugalomra térni, illetve az első éjszakának nekiindulni... mély barázdákat hasító esemény. Talán

csak a megrögzöttek és a műveletlenek nem érzik ennek a súlyát annyira.

Induljunk el most az egyik fegyházba s lássuk közeli-ről a lakói életét.

Véletlen, hogy a fegyház felé közeledve, az utcán egy kézikocsit toló rabbal, mellette fegyőrrel, találkozom. Máskor talán elmentem volna mellettük közönyösen, most megnézem őket jól és felöltik bennem az első kérdés: hogy-hogy? Lehet ezeknek az utcán járni? Kinek a részére végzi ezt a munkát és miért ez a fegyenc és miért nem a másik, vagy mindegyikkel lehet ezt végeztetni?

A fegyház előtt fegyencek és fegyőrök. Munka folyik az utcán, esinostják az épület előtti virággyakat. Nekiszegezem a fényképezőgépet a csoportnak: az egyik fegyenc nevetve néz bele és jelekkel képet kér tőlem. Ez tünt fel mindjárt, ez a jelbeszéd. Nem szabad beszélni? Nem szabad megállani a munkában? Kik ezek, akik kijöhetnek az utcára, a zárt ajtók és ablakok mögül a világba, a szabadságba, amelyiknek nélkülözése a legnagyobb gyötrellem? A suszterinas füttyörészve bámul rájuk a tulsó házból, a rádió szól és a folyó mellett zúg a gyorsvonat, ablakaiban napozó utasok. Álltam, figyeltem a rabokat. Itt a szabadság, látom-e arcukon a vágyódást?... Nem. Ezt meglátni hosszabb idő kell.

A kapun belépve, fegyőr állott elém. Kifogástalan fesséssel tiszteltgett. Megmondtam, ki vagyok és hogy az igazságügyminisztériumból van engedélyem arra... Újból tisztelgés és jelenti a fegyőr, hogy az igazgató már vár reám. A fegyőr int, egy másik áll elém és máris vezet a lépcsőkön. Példás rend mindenfelé. És csend. Az előszobában egy asztal körül vagy nyole férfi kiterített, széttárt könyvek és számadásfélék felé hajolva, dolgozik. Fegyencet foglalkoztatnak. A foglalkoztatás egyik eszköz ahhoz, hogy innen kikerülve, a munkaszeretetében megmaradt, illetve az arra nevelt rab visszatérhessen a társadalom hasznos tagjai közé. Kérdés: mily szempontok szerint történik az egyes munkára való beosztás, mennyi ideig marad abban a munkakörben, kap-e valamit munkájáért, vagy kizsákmányolják helyzetét és erejét? Kérdés: van-e annak jele, hogy az ilyen munkára szoktatott tényleg hasznos tagja lesz-e a társadalomnak, vagy pedig itteni szorgalma, törekvése csupán a kényszer eredménye? Vagy a kilátásban levő munkadíj, jutalom serkenti azokat csak?... Majd rátérünk.

Az igazgató, mielőtt elindulnánk az épületben, néhány szóval közli velem tapasztalatait a mai büntetési rendszer előnyéről, a börtönügyi tisztviselők munkájáról s arról a tájékozatlanságról, melyet a társadalom részéről tapasztalt mindig, amikor a börtönök céljairól esett a szó. Most, a látogatás után, csak a legnagyobb elismeréssel szólhatok a börtönügyi tisztviselők munkájáról. Bizonyosra veszem, hogy ha ismernék széles rétegek ezt a nemes hivatást és segítségére lennének e tisztviselőknek, a megjavult bűnösök száma jelentősen emelkedne. Mert így, elmondhatjuk, hogy az állam erőfeszítései dacára, kevés a valóban megjavult és a társadalomban hasznossá lett bűnösök száma. Ennek oka, hogy a társadalom nem résztvevő szívvél fogadja vissza a bűnöst, nem embertársat lát benne, hanem irtózik attól, nem siet folytatni azt

a munkát, amit a börtönügyi tisztviselők éveken át végeztek a bűnösrel, nem siet a fegyházból vissza térni kenyérhez juttatni, hanem eltaszítja azt magától, nem nyúl a hóna alá s így a hazatért bűnös ott keres megélhetést, ahol rákényszerítik: a bűn megismétlése által. Kárba vészett fáradság volt tehát igen sok, nagyon sok bűnösrel való vesződéses foglalkozás. Megjegyzem mindjárt azt is, hogy nem mindig a társadalom az oka az újabb elesésnek, hanem sokszor a bűnös maga. Az, akin nem fog semmi nevelés és hogy a női bűnözők közül sokkal több a helyét visszanyert, mint a férfiak között.

Tudvalevő, hogy nálunk a büntetés végrehajtása a *Crofton*- (ír-) rendszer szerint történik. Ennek alap gondolata szerint az elítélttel kezdetben kell legjobban éreztetni a büntetés szigorát, aztán az elítéltt javulásához mérten, hozzá kell szoktatnunk, hogy állandó ellenőrzés nélkül is a társadalom törvényeinek megfelelően viselkedjék. Előbbi a *magánzárkával* kell elérni, utóbbit a *közös munkában* való résztvétellel. Ezek után a *közvetítő intézeti kezelést* kapja az elítéltt, mely alatt már részben szabad munkás, aki a külvilággal is érintkezhetik, de ellenőrzés alatt áll. Ha vétséget követ el, visszajut a fegyházba, ha nem, bizonyos idő után *feltételes szabadságra* bocsátják.

Azt mondja a miniszteri indoklás a fokozatos rendszerről: az elítélttet az szoktatja ahhoz, hogy minden előnyt, helyzetének minden enyhülését nélkülözések között kell kiküzdenie, a vele való bánásmód az ő javulásának foka szerint enyhül lassan és óvatosan addig, amíg büntetése utolsó szakában csaknem a szabad emberekkel egyenlő bánásmódban részesül s ezzel előkészítést nyer a szabadságra. Ebben nyilvánul meg az, amit elől említettem, hogy a bűnt megtorolják, de ugyanakkor kényszerneveléssel igyekeznek a bűnöst visszatérlni a társadalom hasznos tagjai közé.

Ez a *Crofton*-rendszer a háromévi és ezt meghaladó börtön- és fegyházra büntetetteknél alkalmazandó, különben a kevesebb időre elítélteknél az *angol rendszer*, amelynek gerince: a *magán elzárás, közös munkában való részvétel és feltételes szabadságra bocsátás*. (A közvetítő intézet tehát elmarad).

(Folytatjuk.)

(Boldizsár Mihály cső. — Budapest — felv.)

vitéz Jákfai Gömbös Gyula búcsúztatása az országház kupolacsarnokában. Baloldalt középen a Kormányzó Úr Ó Főméltósága, jobbján Göring vezérezredessel, balján gróf Ciano olasz külügyminiszterrel.

Ki a legjobb barátja?

(Befejező közlemény.)

Nem igaz, hogy barátságot ápolni csak kocsmában lehet. Tisztességes társaságban, családi körben, egy-két pohár bor mellett csendesen elbeszélgetni mindig lehet, de már az olyan társaság, amely csak kocsmában található, nem vezet jóra. Sok csendőrnek okozta vesztét az ilyen rendszeres „baráti” kocsmázás, mert a bor hevében könnyen adódnak események, amelyeknek az ember megadja az árát.

Nem szabad barátkozás ürügye alatt pénzben kártyázni. Pénz nélkül, vagy legfeljebb filléres „veszteségekkel” végződő, unaloműző, szolid kártyajáték vagy más társasjáték ellen nem lehet kifogás, de vissza kell utasítani, ha valaki a „magasabb alapra” térést javasolja, mert ebből nincs visszatérés. A szórakoztató játékot sem szabad túlságba vinni, annak sem szabad szenvedéllyé válnia, mert ha egyéb hátránnyal nem jár is, minthogy sok időt elrabol és az éjszakába nyúlik, ez is elég ok arra, hogy mértéket tartsunk benne.

Ne váljék a csendőr a testületen kívüli barátai-val szemben túlbizalmassá. Szolgálati ügyek nem valók társaságba. Okos, belátó barát ezt meg is érti s ha tapintatos, nem is kérdezősködik olyan ügyek felől, amiről úgyis tudja, hogy a csendőrnek hallgatnia kell. Annyira óvatlan pedig semmiesetre se

legyen a csendőr, hogy bizalmas barátságot tartson fenn olyan emberekkel, akik talán éppen azért akarnak hozzáférközni, hogy tőle egyetmást megtudhassanak. „Mindenkivel szemben, aki a legcsekélyebb okot szolgáltatja, legyen gyanakvó és élesszemű” — mondja az utasítás; ezt még a legaggálytalanabb barátainkkal szemben is be kell tartani, mert sohasem lehet tudni, hogy kiben mi lakozik. Ha valaki politizálni kezd, másra kell fordítani a beszédet, ha pedig valaki éppen szélsőséges gondolkodásmódot árul el, vele nemcsak a barátságot kell azonnal megszakítani, hanem őt azonnal szolgálati megfigyelés alá kell venni. Ilyen emberekkel való barátkozás fegyelmi vétség, esetleg még súlyosabb cselekménnyé is minősülhet.

Baráti körében is legyen a csendőr az izzó magyarságnak, a hazafias gondolkodásnak és a katonai szellemnek képviselője és terjesztője. Tartsa ébren a honvédség és csendőrség iránt való megbecsülést és ahol, amikor csak lehet, juttassa mindenkinek eszébe megszállott területen sínylődő véreink felszabadításának szent kötelességét. Így válik hivatásának igaz apostolává, így tölti be igazán a csendőri kötelességeit nemcsak szolgálatban, de szolgálaton kívül is.

Ne foglalják le a csendőrt jobban a barátai, mint amennyire azt a szolgálat érdekének szempontjai megengedik. Azon a címen, hogy a csendőr-

nek társaságba is kell járnia, nem szabad a foglalkozási időn kívüli időt állandóan a laktanyán kívül töltetni. Ha a csendőrnek délutánonként egy-két szabad órája van, ha nincs semmi tennivalója, takarodóig eltávozhatik, de takarodón túl is kimaradni semmiesetre sem szabad többször, mint legfeljebb egy héten egyszer. Ez untig elég; aki még ennyi kimaradást sem vesz igénybe, magának használ. A korlátlan kimaradási jog nem kimaradozási jog is egyúttal. Dolgozó ember örül, ha hetenkint egy estén át szórakozhatik, persze ekkor sem feltétlenül ébresztőig, mert aki nem alussza ki magát, másnap hasznavethetetlen.

A fentiekben elmondottuk a főelveket, amelyeket a csendőrnek barátainak kiválasztásánál és a velük való érintkezésnél szem előtt kell tartania. Most pedig lássuk néhány olvasónk levelét, hogy ki a legjobb barátja és miért? (Minden pályázatot nem közölhetünk, csak szemelvényeket a beküldők neve szerint, betűrendben.)

Bárdos István tőrm. (Somoskőújfalu): „Egy embert tartok az életben a legjobb barátomnak, akiben sohasem csalatkoztam. Szülőfalumbeli fiú, akivel 1912-ben együtt kerültünk egy távoleső városba iparostanoncnak. Gyakran találkoztunk s én mindig sirva panaszkodtam neki, hogy nem bírom a szülői háztól való távollétet. Egy napon azzal állítottam be hozzá, hogy megszöktem a mesteremtől. Barátom erről erélyesen lebeszélte, kitartásra buzdított s a végén el is érte, hogy még aznap visszamentem a mesteremhez. Neki köszönhetem, hogy tisztességes iparosember lett belőlem. A háború után a csehek a szülőfalumban el akartak fogni. Barátom, amikor meghallotta, azonnal közölte velem, úgy, hogy módomban volt idejekorán átszökni Csonka-Magyarországra, ahová nemskára ő is követett. Decemberi időben, kereset és ruha nélkül állottam s ő, hogy segíthessen rajtam, eladta az óráját és az árát nekem adta. Mindig hálával és szeretettel gondolok reá.”

Bugyi István őrm. (Karancsbeszteri): „Legjobb barátom egy csendőrbajtársam, akivel a jelenlegi őrsömön öt és fél évet szolgáltam. Az őrsön sokáig én voltam a legfiatalabb; a barátom mind életkorban, mind rendfokozatban idősebb volt. Szíves, készséges bajtársiassága már az első napon feltűnt nekem. Mint idősebb bajtársam, nemcsak szolgálatban, hanem szolgálaton kívül is úgy vigyázott reám, mintha édes testvére lettem volna. Ha hibát követtem el, a barátom sohasem hagyta szó nélkül, de ezt én nem vettem soha rossz néven, mert tudtam, hogy szeretetből teszi. Sokszor előfordult, hogy az őrsön csak ketten maradtunk otthon; ha ilyenkor az egyikünk ki akart menni a községbe, mindig megkérdezte a másikat, hogy ő nem akar-e kimenni. Így aztán a kimenetelben mindig meg is egyeztünk s mind a kettőnk el tudta végezni az ügyeit. Ha az őrsön valami olyasmi volt ebédre, amiről tudta, hogy szeretem s nem voltam otthon, mindig eltett nekem is belőle; amikor bevonultam, mosolyogva hozta, mert tudta, hogy örömet szerez vele. Természetes, hogy ezt a jóindulatát mindig a legnagyobb szeretettel igyekeztem én is viszonzni. Most már elkerültünk ugyan egymástól, ő meg is nősült, de azért, ha szabadságon vagyok, felkeresem s ők — a nejevel együtt — mindig igen szívesen látnak a házuknál.”

Csuka László őrm. (Baglyasalja): „Amikor a csendőrséghez kerültem, főképpen pedig, amikor mint próbacsendőr őrsre helyeztek, félve gondoltam arra, hogyan fogom magamat az új viszonyokba beletalálni. Az őrsre való bevonulásomkor az őrsparancsnokomon kívül csak egy csendőrt találtam otthon, ő is ágyban volt már. Jelentkezésem után igen jóleső szívélyességgel fogadott s bár még teljesen ismeretlen voltam előtte, velem, mint fiatal próbacsendőrrel, két óra hosszat elbeszélgetett. Megkérdezte a személyes viszonyaimat, kérdezősködött az iskoláról, a szüleim felől stb. Mindez nagyon jól esett. Később is jó volt hozzám és mindig őszinte. Ha kimaradást kaptunk, állandóan együtt mentünk ki, ha nem jöhetett velem, nem ért semmit az egész kimaradás. Dacára a jó baráti viszonyoknak, mint feljebbvalómat, rendkívül tiszteltem. Sohasem fordult elő, hogy megfélemeztem volna a tiszteletről amivel neki, mint idősebb bajtársnak tartozom. A múlt évben az én kedves barátom megnősült és elkerült az őrsről, de azért időnkint most is levelezünk és fenntartjuk a régi barátságot.”

Egerszegi Zsigmond tőrm. (Zagyvaróna-Vízválasztó): „1924-ben léptem be a csendőrséghez, mint próbacsendőr. A szolnoki csendőriskolához osztottak be, ahol már akkor 65 próbacsendőr állott kiképzés alatt. Én, mint teljesen idegen, ismeretlen ember, a többi próbacsendőrtől érdeklődtem az iskola viszonyai, a szokások és parancsok iránt, de bizony a legtöbbitől nagyon rideg, kurta választ kaptam. „Majd megtudod”, „Majd meglátod”. Egy akadt a sok közül, aki nem utasított el a kérdéseimmel, hanem mindent szépen, türelmesen megmagyarázott, amit tudnom kellett. Napról-napra mindig jobban összeemelegedtünk, megismertük egymásnak a magán- és családi viszonyait s megtudtuk, hogy szomszéd községbeliek vagyunk, ami még jobban összefűzött minket. Később az iskolát Esztergomba helyezték át. Itt az volt a kérésünk, hogy egy szobába, egymás mellé helyezzenek el minket, ami teljesült is. Ha „hazait” kaptunk, mindig közösen fogyasztottuk el, a dohányunk is mindig közös volt, akár ő vásárolta, akár én. Együtt is tanultunk. Szabadságra is csak úgy mentünk, ha együtt mehettünk; ilyenkor a fele szabadságot az én szüleimnél, a másik felét az ő szüleinél töltöttük. Vizsga előtt, amikor megtudtuk, hogy egy őrsre kerülünk, örömmünkben átöleltük egymást. Két évet töltöttünk együtt egy őrsön, de azután őt áthelyezték. Alighogy bevonult az új őrsre, már írt nekem és azóta is időnkint megemlékezünk egymásról, ha másként nem, ünnepek alkalmával egy-egy levelezőlapon.”

Elekes János tőrm. (Nyirád): „Én, sajnos, arra tudok példát, hogy amíg az ember valakit alaposan meg nem ismer, ne fogadja barátjává. Mint egészen fiatal csendőr 1924-ben az egyik őrsre kerültem, ahol az őrs tagjai jóval idősebbek voltak, mint én. Velem, őszintén szólva, nem sokat törődtek. Vártam, bárcsak kerülne az őrsre egy hozzám való fiatal csendőr is, hogy legyen kivel a szabad időmet eltölteni. Egy év múlva egy csendőrt helyeztek az őrsre, aki nálam néhány hónappal fiatalabb volt. Én nagyon megörültem neki és mindjárt szoros, bizalmas barátságot kötöttünk. Szinte azt mondhatom, hogy elválaszthatatlanok voltunk. Igaz, hogy ő szeretett vendéglőbe járni és sokszor engem is magával vitt, de ez nekem nem tűnt fel. Egy ízben megint künn

Göring vezérezredes porosz miniszterelnök, gróf Ciano olasz külügyminiszter és Schuschnigg osztrák kancellár a temetési menetben.

voltunk a vendéglőben és ketten megittunk másfél-liter bort, ami azonban nem ártott meg, mert ott nagyon gyenge borok vannak. Amikor fizettünk, hatvan pengőm maradt papírban és 4–5 pengőm apróban. Másnap reggel, amikor felébredtem, az őrsparancsnokom közölte, hogy szolgálatba megyek, tegyek táskaelelmet. Nézem a pénztárcámat: ötven pengőm hiányzik. Eleinte nem szóltam senkinek, mert nem akartam az én jó barátomat meggyanúsítani. Sehogy sem hagyott azonban a dolog nyugton, azért három nap múlva, amikor a barátom aludt, megnéztem a pénztárcáját. Benne volt az ötven pengőm. Mindjárt jelentettem a dolgot az őrsparancsnokomnak. A kivizsgálás során a magánládájából sok minden előkerült, amit apránként a bajtársaitól ellopott. Letartóztatták. Súlyos börtönbüntetést kapott, lefokozták és kicsapták a testületből. Nagyon szégyeltem a dolgot, mert ha csak egy kicsit éberebb lettem volna és jobban igyekeztem volna őt megismerni, bizonyára nem történhetett volna meg, hogy három éven át ilyen emberrel barátkoztam, sőt ha jobban figyelemmel kísértem volna a magánéletét, hamarabb megakadályozhattam volna, hogy ilyen szégyent hozzon az őrsre és a testületre.

X. Y. csendőr (nevét elhagyni kérte): „Már gyermekkoromban mindig olyan környezetbe vágytam, ahol többet tudnak, mint én s ahol olyan dolgokat tudhatok vagy láthatok, amelyek előttem is-

meretlenek. Nem volt olyan új dolog, ami ne érdekelt volna. Ilyen fogékony lélekkel lettem 1925-ben cserkészszé. Itt ismerkedtem meg egy velem egykorú, kereskedelmi érettségit tett cserkészársammal, aki jelenleg a telekkönyvnél irodatiszt. Neki több volt az iskolai tudása, nekem több az élet-tapasztalatom és a — csalódásom. Minden szabad-időnköt együtt töltöttük; ő sokat beszélt nekem a szép dolgokról, amiket a gimnáziumban tanult és én mindig nagy érdeklődéssel hallgattam. Igazi, őszinte barátság fűzött össze minket, de ő soha, semmivel sem érezte, hogy nekem nincsen annyi végzettségem, mint neki. Egyízben a cserkész-csapatunk nyári táborozásra indult. A táborozáshoz azonban némi pénz kellett volna, nekem pedig nem volt, mert a szüleim szegény emberek. Nagyon búsultam, hogy nem mehetek, de nem szóltam senkinek, mert szégyeltem, hogy szegény vagyok, azért nem tudok menni. Egyszer a barátom elővett, hogy miért nem megyek táborozásra. Nem mondtam meg az igazat, de ő valahogyan mégis észrevette. Ajándékol vagy kölcsönképpen nem akarta az összeget felajánlani, mert tudta, hogy úgysem fogadnám el. Egyszer azt kérdezte tőlem, hajlandó volnék-e egy barátjának 10 darab könyvet bekötni. Én örömmel kaptam az alkalmon és bekötöttem a könyveit. Mire elérkezett az indulás ideje, együtt volt a szükséges néhány pengő. Jóval később

egy alkalommal meghívott a barátom hozzájuk, hogy a születésnapjára kapott hegedűjét megmutassa. Legnagyobb meglepetésemre ott láttam nála az általam bekötött könyveket. Mindent megértettem: a barátom a saját könyveit költette be velem, hogy segítsen rajtam, de azért mégse sértsen meg. A barátságunk ma is fennáll; én nagyon hálás vagyok neki, mert sok szépet tanultam tőle; az ő barátságának köszönhetem a könyvek iránti szeretetemet s talán azt is, hogy úgy a próbacsendőri, mint a járőrvezetői tanfolyamot kiváló eredménytel tudtam elvégezni."

Kiss Áron csendőr (Homokterenye): „Még gyermekkoromban ismertem meg a barátomat, aki jelenleg az egyik jáász községben tanító. Előzően érettségizett, de a szülei szegények voltak, nem tudták tovább taníttatni s ezért a tanítói pályára ment. Én már 15 éves koromban megkaptam az iparos munkakönyvet, ő pedig, aki néhány évvel idősebb volt, a jáászberényi tanítóképzőbe iratkozott be. Így elkerültünk egymástól, de azért állandóan levelezésben állottunk. A leveleink persze kölcsönösen panaszosak voltak, hiszen mindkettőnknek bőven volt oka az életre panaszkodni. Én közben csendőr lettem. Megvallom, a próbacsendőri-iskola eleinte nehezen ment, úgyhogy el is csüggedtem és le akartam szerelni. Megírtam neki a tervemet bizalmasan. Mindjárt válaszolt és mindenképpen lebeszélte. Neki köszönhetem, hogy — hála Istennek — mégis a testületben maradtam. Megerősítette bennem a hitet, a jövőmbbe vetett bizalmat, erőt adott a kitartásra. Aztán már sokkal könnyebben ment a tanulás. Szabadságom alatt többször felkerestem a barátomat és ilyenkor mindig panaszkodott az anyagi gondjai miatt és hogy nem tud elhelyezkedni. Nekem volt egy kis megtakarított pénzem és nagyon tapintatos formában felajánlottam neki a segítséget. Határozottan visszautasította, pedig ugyancsak reá volt szorulva. Majdnem, hogy meg nem haragudott érte. Akkor láttam csak, milyen önzetlen jóbarát ő; nem azért barátokzik az emberrel, hogy segítsen a pénzt elkölteni, hanem tiszta és haszonlesés nélküli szeretetből. Egyszer azt találtam neki mondani, hogy az övéhez képest én szerény állásban vagyok, mire ezt válaszolta: „Kedves barátom, semmi okod sincsen arra, hogy a csendőri állásodat lebecsüld, sőt légy arra büszke, mert nagyon szép állás. Aki mást mer mondani, azzal én többé szóba nem állok.“ Megköszöntem neki, meleg kézszorítással és azzal a nagyon jóleső érzéssel, hogy most is, mint mindig, igazat mondott."

Komoly Dezső tthts. (Budapest): „Kegyelettel és soha el nem múló hálával gondolok arra a bajtársamra és feljebbvalómra egy személyben, aki egész jövőmre kiható baráti készségével nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a csendőrség nagyhírű, szép testületének — gondolom — hasznos tagjává válhattam. Sajnos, ez a barátom már nincs az élők sorában: az 1934. évi 22. számú Csendőrségi Lapok adott hírt tragikus elhunytáról. Az 1920. évben — húszhavi francia fogságból történt szabadulásom után — léptem be a m. kir. csendőrséghez. Néhány évi közbiztonsági szolgálat után irodai segédmunkásként az osztályparancsnoksághoz vezényeltek, majd pár év múlva a kerületi parancsnoksághoz,

hasonló minőségben. Ez utóbbi helyen a megbetegedett gépirót kellett helyettesítenem, bár a gépirásban nem volt nagy gyakorlatom. Sokszor ültém bizony éjjél is az irodában, de azért rövidesen mégis csak elsajátítottam. Mindig igyekeztem pontosan és rendesen megfelelni kötelességemnek, de azért a legnagyobb igyekezet mellett is előfordult itt-ott egy kis hiba vagy mulasztás. Egy ízben szabálytalanságot követtem el, amiről az én idősebb bajtársam és barátom tudomást szerzett. Láttam már a reggeli tisztelgésnél, hogy valami nem tetszik neki. Négyszemközti kihallgatásra a félreeső irattárba rendelt. Elémtárva cselekményem helytelen voltát, esetleges következményeit, majd nagyon erélyesen megdorgált és megígértette velem, hogy azt soha többé nem fogom cselekedni. A hosszúságú kihallgatáson elhangzott dorgálás, figyelmeztetés és intelmek helyett talán még a fogdát is szívesebben elviseltem volna, de a lelépésem után már ellenkező véleményem voltam. Beláttam, hogy igaza van és hogy csak a javamat akarja. Meg is volt az eredménye, mert az említett szabálytalanság soha többé még eszembe sem jutott. Soha nevezetesebb családi esemény nem mult el nála anélkül, hogy főleg nőtlen bajtársait a családi körében vendégül ne látta volna. Nem csapott nagy lakomákat, de mindnyájan éreztük, hogy amit ad, őszinte szeretettel, szívvel-lélekkel adja. Szigorú, de igazságos feljebbvaló, megértő, jó bajtárs, szolgálaton kívül pedig mintaszerű barát volt. Szeretettel őrizzük az emlékét valamennyien, akik alatta szolgáltunk."

Makrai István őrm. (Kisterenye): „1918 július havában a cs. és kir. 40. tüzérezred állományában szolgáltam, tizedesi rangfokozatban. Oroszországban, Odesszában állomásoztunk. Abban az időben a városban olyanok voltak a viszonyok, hogy a magyar katonáknak estefelé egyedül még fegyveresen sem volt szabad kimenniök a városba, mert sokat megtámadtak és meggyilkoltak az oroszok. Volt két jóbarátom az 5. ütegnél, akikkel igen gyakran voltam együtt. Egyik nap hívtak, hogy menjünk ki egy kicsit a városba „széjjelnézni“. Tudták, hogy nekem pénzem van, valószínűleg azért hívtak, de én erre nem is gondoltam. Mindhárman felszereltünk és fegyveresen kimentünk a városba, ahol egyes helyeken „széjjelnéztünk“. Miután a várost a sok katonaság mind felette, nagy volt a drágaság s így a két jóbarát megvendégelése elég sok pénzembe került. Huszonegy óra fájtban elindultunk hazafelé. Egy mellékutcában nyole orosz megtámadott. „Barátaim“, amikor a helyzetet látták, elfutottak és otthagytak faképnél. Az oroszok kérték a puskámat. Tudtam, ha odaadom, végem van. Úgy tettem, mintha le akarnám venni a vállamról, hogy odaadjam, de amikor a kezemben volt már a puska, egy lépést hátraugrottam, az egyik orosz leszúrtam, nyomban hanyatt esett, a másikra pedig rálöttem. A többi, ezt látva, elmenekült, „Barátaimat“ az egyik közeli utcasarokon lapulva találtam. Tőlük ugyan agyonverhettek volna, pedig azelőtt ugyancsak szorongatták a kezemet. Legjobb barátom — a puskám."

Patakfalvi József tthts. Nyirád: „Az én „testilelki“ jóbarátom nem végzett magas iskolákat; nem szegény, de nem is gazdag: olyan derék, becsületes, földműves magyar ember, amilyenből sok

(vitéz Thassy-Plávenszky szds felv.)

kellene. Értelmes, de nem tudálékos; önérzetes, de nem szolgálalkú, mindig nyílt, egyenes és őszinte. Amit mondott: tanulság. Szereti a kedélyes társaságot, de dorbézolni még nem láttam. Nincs titkunk egymás előtt — már mint magánembereknek, nem mint csendőrnek — s minden bajunk, örömünk közös. Soha észre nem vettem, hogy a barátságunkból bármi hasznot remélne. Ilyen barát kell a csendőrnek, nem olyan, akinél a barátság csak az evés-ivásig tart, aki pénzre számít, vagy aki csak azért tartja a barátságot, hogy eldicsekedhessék, hogy neki csendőr barátja van. Az 1929. évben, mikor Balatonfüreden kis családi házat építtettem, az építkezési anyagárak emelkedése miatt az épületre szánt összeg elfogyott, kölcsön után kellett néznem. A bankok 14–16%-ra akartak adni. Megtudta ezt a barátom és anélkül, hogy kértem volna, felajánlott 1000 pengő kölcsönt 4% kamatra. Tudom, hogy kamat nélkül is ideadta volna, csak nem akarta felajánlani. A dolog úgy fordult, hogy mégsem lett szükségem a pénzre, azért megköszöntem a szíveségét, nem vettem igénybe. Azt azonban láttam, hogy valóban olyan, amilyennek megismertem: jóbarát tetőtől-talpig.

Pelényi János csendőr (Kisterenye): „Volt egy velem egyidős diáktársam. Olyanok voltunk, mint két testvér. Együtt tanultunk, játszottunk, sportoltunk: aki látott, mindenki azt mondotta, hogy elválaszthatatlanok vagyunk. Akkor végeztem a harmadik polgárit. A szüleim szegény emberek, nem tudták a negyedikbe való beiratkozás költségét előteremteni. Én azonban tanulni akartam s hogy a pénz megszerezsem, a szünidőben két hó-

napra beállottam egy építkezéshez napszámosnak; hordtam a maltert 24 fillérért. Egy szombaton piszkosan, meszesen, porosan, munkásruhában mentem haza. Az egyik utcában találkoztam a barátommal. Örömmel feléje siettem és köszöntöttem: „Szervusz, hogy vagy? De régen láttalak!” Ő végignézett rajtam és azt mondta: „Nézd, Pocsék (ez volt a tréfás nevem az iskolában), légy szíves, menj tovább, ne blamálj engem az utcán ilyen ruhában!” Mintha forró vízzel öntöttek volna le, csak hebegni tudtam, amikor elment tőlem. Gondolkodtam, valóban szégyenteljes dolgot művelek-e azzal, hogy tisztességes munkával megkeresem a tandíjamat? Másnap rendes ruhát vettem fel és néhány barátommal elmentünk fagyaltozni. Még le sem ültünk, már ott is volt az én tegnapi barátom, megevett a számlámra egy nagy adag fagyaltot és ki nem fogyott a dícséretből, hogy én milyen jóbarát vagyok. Hát ilyen „barátok” is vannak.”

Veres Tamás törm. (Homokterenye): „Egy önzetlen, hűséges, jó bajtársam és barátom jutott eszembe, amikor kedves lapunk pályázatát olvastam. Jónéhány évvel ezelőtt egy betöréses-lopás ügyében nyomozásra vezényelt ki az őrsparancsnokom. Nagyobb értékű ékszert, ruhát, fémremit, élelmiszert és egy forgópisztolyt vitt el a tettes. Nem akarom itt a nyomozás menetét hosszasan leírni, mert nem az a célom, csak annyit említek, hogy sikerült a tettest egy erdélyi megszállott területről való egyén személyében megállapítani, aki azonban még az érkezésünk előtt megszökött. Megtudtam, hogy ideát rokonsága van,

valószínűnek tartottam tehát, hogy esetleg még ott tartózkodik. A rokonság a nyomozásunk színhelyétől 55 km távolságra lakott. Vonat nem volt, gyalog vágtunk neki az 55 kilométernek. Kb. 20–25 km után a bajtársam és jóbarátom, aki beteges ember volt, már csak nagyon nehezen tudott velem lépést tartani (később felül is vizsgálták). Kérdésekre, hogy fáradt-e, azt felelte, hogy nagyon fáradt, de azért csak menjünk, nehogy a tettes átszökthessék román megszállott területre, mert akkor sohasem tudjuk elfogni. Este 21 órára tettük meg az 55 kilométert, közben csak kétszer pihenve: egyszer egy órát, egyszer félórát. A bajtársam már alig állott a lábán, igaz, hogy engem is megviselt az út, pedig én egészséges voltam. A községben, ahol a gyanúsított rokonai laktak, megtudtuk, hogy kb. háromnegyed órával azelőtt elment a szomszéd községbe, amely 11 km-nyire volt. Ezt az utat már sehogy sem tudtuk gyalog megtenni, a községi bíró is látta rajtunk, hogy alig állunk a lábunkon, azért befogott egy futószánkóba és elvitt a szomszéd faluba. A bajtársam szó nélkül követett, pedig láza is volt, az idő pedig hideg, havas, zivataros volt. Éjjél után 1 órakor megtaláltuk a gyanúsítottat. Pisztolyt fogott ránk, de a bajtársam odaugrott és kiütötte a kezéből. Az ellopott holmikat megtaláltuk. Tizenkét napig nyomoztunk vele, a bírósághoz kísérés alkalmával a legelső vasútállomásig megint 44 km-t gyalogoltunk vele, átadás után az utat vissza is gyalog tettük meg, érthető tehát, hogy nagyon ki voltunk fáradva. A Tur folyó partján, mivel nagy hó volt, nem vettem észre, hol végződik a part, beleestem a jeges vízbe és alámerültem. A bajtársam úgy, ahogy volt, csak a szerelvényt dobta le, utánam ugrott és körülbelül negyedórai nehéz munkával kimentett. Én már elveszítettem az eszméletemet és mivel ember nem volt a közelben, ő a hátára vett és kettőnk szerelvényével együtt a hátán vitt be a 3.6 km távolságra levő legközelebbi községbe. Egy magánlakásba vittek, ahol öt óra hosszáig voltam eszméletlen. A bajtársam még át sem öltözködött, úgy, ahogy volt, vizesen állott az ágyam mellett és aggódva leste, hogy mi lesz velem, pedig a fadradságtól és kimerültségtől ő is alig állott a lábán. Mikor magamhoz jöttem, úgy örült neki, mintha az ő élete lett volna megmentve, kacagott és ölegetett az ágyban. A ruhánkat megszáritottuk, azután a saját pénzünkön szánkót fogadtunk és azal vonultunk be az örsre. Bajtársamnak és sírig hű barátomnak sohasem felejttem el a velem szemben tanúsított önfeláldozását, amit én csak egy szerény emlékekkel tudtam viszonzni, de legyen viszonzás ez a néhány sor is. Ilyen barát is van, ilyen — igazi.“

1919 május nyolcadikán, a délutáni órákban pergett le az a szégyenteljes ülés, melyről Nicolson angol diplomata, a brit békeküldöttség szakértője — szem és fültanu — feljegyzé naplójában, hogy „Balfour angol államtitkár el-elzunnyadt; Pichon, hatalmas karosszékeben bagolymódra gubbasztva hunyorgott; Lansing amerikai külügyi államtitkár idegesen firkált egy papírlapra, miközben döntés-döntés után került jegyzőkönyvbe. Közömbösen, felelősségérzet nélkül, halálos unalom közepett dара-boltak fel egy ezeréves országot.“

Portyázás.

Nemzetünk egyik nagyemberét, vitéz Jákfai Gömbös Gyulát most temettük el. Százerek riadt, néma tekintete követte a gyászmenetet és százerek hallgatták — mennyien könnyes szemmel! — a rádió ennek a döbbenetes emberi tragédiának ezt a komor befejezését. Az emberek arcán őszinte fájdalom ült, a szavakban, az ujságok terjedelmes tudósításaiban benne volt valami nagy-nagy veszteség tudata, amire azonban az emberek valahogyan csak most döbbenetek rá, amikor már nem él az, akinek az emberi és magyar értékét most ezzel a mélységesen együttérző fájdalommal érezzük és tudjuk. S ezt a nagyembert, akit most mind-mind visszasírunk és kivüle még annyi nagyemberünket, hányan és hányan nézték közömbös, gáncsoló szemmel, amíg élt. Nem úgy gondoljuk ezt, hogy politikai ellenfelei küzdöttek ellene, hiszen a politikának ez az életeleme s nekünk nincs is ehhez közünk, hanem az a politikánkivüli, csupán valami csúf emberi indulatból táplálkozó rácsálás jut most az eszünkbe, ami ennek a nagy nemzeti értékünknek is osztályrészül jutott. Miért van az, hogy amíg a kezünkben tartunk valami nagy, drága értéket, nem vesszük észre? Csak azután kapkodunk utána, ha leejtettük. Ki vonhatta valaha is kétségbe minden politikán kívül, hogy Gömbös Gyulához hasonló magyar nem minden órában születik? Ki vonhatta kétségbe az ő rendkívüli egyéniségét, amelynek minden atomja csak és csakis azért élt, hogy szolgálatára legyen a magyar nemzetnek? Ki ne látta volna már életében világosan, hogy az ő hite sokak csüggedő hite helyett is hisz, az ő egyéniségéből a nemzetszeretetnek milyen bőséges sugárkévéje árad szerteszét azokra, akiknek a melegítő sugarakra napjainkban annyira szükségük van. Mindezt minden értelmes ember tudta és látta, de hát a söröskancsó mellett oly édes íze van a — simfelésnek. Miért is becsülnénk meg a nálunknál nagyobb emberi értéket, mikor magunk mellé leráncigálni, sőt magunk alá rácsálni csak úgy szokásban oly könnyű, oly felelősségnélküli s oly nagy élvezet? Ártalmas, csúnya szokásunk ez, amiről nem vagyunk hajlandók lemondani akkor sem, ha a szomszédasszony tökéletesebb palacsintásütő képességeiről van szó és akkor sem, ha valami közös nagy nemzeti, vagy más kincsünket kell apró áskálódásokkal kisebbiteni. Legfőbb ideje volna, hogy több tisztséggel és több okos önzéssel becsüljük meg azokat, akik nehéz sorsunk javításának szentelik a mienknél többetérő életüket. De akkor becsüljük meg őket, amikor még — vannak.

Legújabb adataink szerint a toledoi Alcazarban 1600 ember állta az ostromot, 850 harcoló férfi, a

Utánportyázás. (Szedő őrm. — Szilvásvár — felv.)

többiek családtagok. A 850 harcos: 150 tiszt és tisztjelölt, 200 polgárember és 500 — tehát a védők zöme — csendőr. A spanyol csendőrség — Guardia Civil — tagjai. Az ötszáz spanyol csendőr sokezernyi ostromló sereggel dacolt, heteken át bezárva egy romhalmazzá lőtt épületsorba. Dacolt a géppuskák tömegével, dacolt a dinamitos aknákkal, amelyek minden pillanatban robbanhattak — és robbantak, — dacolt a repülőbombákkal, éhséggel, szomjúsággal, betegségekkel. A sebesülteket azon — nyersen, fájdalomcsillapítók nélkül kellett operálni s miközben ez az emberfeletti küzdelem véres cafatokban tépte le testükről az életerőt, lélekben meg tudtak maradni férfiaknak... csendőröknek. Ilyen tettekre képes a kötelesség, ha bátorsággal találkozik. Az 1932. évi 3. számunkban már megírtuk a spanyol csendőrségről, hogy az évek során át zajló újabb és újabb belső harcokban rendületlenül áll a helyén. Nem azért, hogy a forradalmak hullámváza szerint egyszer innen, másszor onnan jogokat és előnyöket csikarjon ki magának a fegyverével, hanem azért, aminek szentsége független az államformától: az életnek, a munka gyümölcsének, a nemzeti és isteni eszmének az oltalmáért. És amit akkor róluk írtunk, arra a mostani, minden eddiginél nagyobb küzdelemben sem lettek méltatlanok. Arról a dolgok mostani zűrzavarában még nem lehetnek adataink, hogy a spanyol csendőrség zöme, sokezeres tömege hol és mint szól bele a harcokba, az alcazari ötszáz csendőr azonban erkölcsileg máris eldöntötte szelmünkben a kérdést a spanyol csendőrség javára. Amelyik testületben ötszáz ilyen hőst találunk, ott a többi sem tagadhatta meg nemzetét, hitét, ami együttesen a fegyverbecsületet is jelenti. Tisztában vagyunk a mi magyar csendőrségünk értékével, de a spanyol bajtársak példája előtt nem mehetünk el tisztelgés nélkül. Ez a félezres hősi csapat rászolgált a világ minden csendőrének a bámulatára és tiszteletére. Példájuk felemel, biztat és igazol bennünket abban a hitünkben, hogy amíg az életnek, vagyonnak és nemzeti létünk fenntartó eszméinek a védőserege: a csendőrség szilárdan áll, a nemzetet belső ellenség nem pusztíthatja el, hanem új erőt tud gyűjteni az életére törő számos külső ellenség ellen.

És mi magyarázza meg, hogy amikor spanyol földön egymást érik a nagyarányú drámai események, mégis a földkerekség minden ujságjában heteken át visszhangzott: Alcazar... Alcazar... ennek a várszerű, jelentéktelen épületsorottnak a neve? Hiszen egész Spanyolországban szólnak a fegyverek, pusztítják egymást az emberek tízezerszámra, hát miért éppen a toledo Alcazar maroknyi védőcsapatának jutott ez a különleges figyelem annyira, hogy akiknek még hozzávetőleges földrajzi és egyéb megfogható fogalmaik sem voltak az Alcazarról, azok is szorongva lesték a híreket: csakugyan el-esett-e a vár, avagy tartják még a védők?...

Olvastunk valahol három japán katonáról, akik úgy nyitottak utat bajtársaiknak az ellenséges drótkadályon, hogy kézigrávátokkal megrakodva, az akadály alá kúsztak és ott felrobbantották önmagukat s ezzel megnyílt a kapu. Hősi tettet mást is olvastunk, hallottunk és láttunk eleget, de amit ez a három japán katona cselekedett, több a hősiességnél. Számító, logikus gondolatokkal, a halál világos, átgondolt és biztos tudatában így helytállani csak olyan emberek tudnak, akik húsban és vérben valószínűsítik meg azt a hősi ideált, akit ifjúkori olvasmányainkban megismertünk, de mindig csak félig hittünk benne, a másik fele mindig mese, legenda maradt a képzeletünkben. Hát a hősnak, az ideálnak ezt a mesebeli, legendás elemét látták meg most az emberek az Alcazar védőseregében, ennek szólt az a csodálat és világérdeklődés. Az alcazari másfélezer spanyol éppen úgy készülődött a biztos halálra, mint a három japán katona. Segítséget, felmentést sehonnan nem várt és az akkori helyzetben nem is lehetett erre reménye. A lét és nemlét kérdését nem a harcilag önkivületében száguldó órák döntötték el, hanem a hetek időrengetege, miközben volt rá bőséges alkalom a halál bizonyosságát át- és átgondolni, amikor az életösztön bőséges teret és eszközt találhatott volna arra, hogy ennek a másfélezernek a lelkierejét, idegzetét az élniakarás kényszerűtja felé sodorja olyan ellenálthatatlan erővel, ahogyan csak az életösztön tud hatni. És a menekülésre meglett volna a mód, még a különben könyörtelen vörös ostromlók is felajánlották, de az alcazari védősereg maradt a helyén. Tudta és várta a halált. Be-

Orvhalász-lesre. (Véghelyi törm. — Öttevény — felv.)

rendezkedett rá harcászati, műszakilag, testileg és lelkileg. Megadás, árulás árán nem kellett az élet. Nemzeti érzést, hitet, önértéket és kötelességet nem bocsátottak áruba még akkor sem, ha az életet vásárolhatták volna meg rajta. A hősiességnek a legendás csúcsát érezte meg a világ az alcazari epizódban, ennek tapsolt mintegy csoda bűvöletébe esve, hogy a mese, a legenda, Zrinyi Miklós történelmi és mégis annyira álomszerű Szigetvára, a szeme előtt kelt valóságos életre. Ezért visszhangzott a földkerekség a toledo Alcázar nevétől, mert hiszen az emberekben mégiscsak él a hősiesség, az önfeláldozás ösztöne, képessége és tisztelete. Nincs igazuk azoknak, akik azt mondják, hogy a világháború kiemelte ezeket a forrásokat s most már az emberek csak a mindennapi lét önző, színtelen életbiztosítására rendezkednek be. Ha ez így volna, akkor az emberek milliói gúnykacajjal, vagy legjobb esetben értetlen közönnnyel nézték volna az alcazari másfél-érezek halálbákészülődését.

Az alcazari epizód tehát sokkal többet jelentett és jelent annál, hogy — annyi más ezrek közül — másfélezer ember életben marad-e vagy sem, s mi magyarok is könnyelműek lennénk, ha nem vonnánk le ezeket a tulajdonságokat éppen ma, amikor a katonai erényeket, a hősiességet, az önfeláldozást, az eszmék halál-ig-menő védelmét cinikus falusi szatócsok és szabadkőműves szellemóriások elmúlt korok temetőjébe illő lim-lomnak hirdetik, hivatkozva az úgynevezett modern emberiség úgynevezett felvilágosodottságára. Az alcazari példa élesen világít bele most minden magasabb eszmének ebbe az elködösítő hadműveletébe. Ez a példa megint rácsúfol azokra, akik azt hirdetik, hogy a mai kor emberét már csak az evés, emésztés érdekli, hogy a mai emberben már nincs hősi lendület. Megint vereséget szenvedtek, akik azt hirdetik, hogy embereket és tömegeket ezentúl csak a nagyobb munkabér, nagyobb testi kényelem és jólét reményeinek a zászlaja alatt lehet tűzbe vinni. Az egész mostani spanyol nemzeti felkelés, de abban is legcsodálatosabban az alcazari hősi küzdelem bizonyítja, hogy a három japán katona és az alcazari másfélezer hősiességet csak az örök emberi eszmék: a hit és haza zászlaja alatt találjuk s ennek a zászlónak ma is vannak hősei. Lehet, hogy a nagyobb munkabér jegyében harcolók is bátrak és az emberi kegyetlenség határán túl is kemények, de ez még nem hősiesség. Az ilyen harcban kiverekedett eredmények csak addig tartanak, amíg újabb zsákmány után újabb öklök emelkednek, mert a hősiesség fogalma és sikere ott kezdődik, ahol az egyéni érdek végződik. Aki csak a nagyobb egyéni jólétért fog fegyvert, azzal is éppen úgy közönséges munkát végez, mintha a gép lendítősíkját, vagy az íróasztal tollát tartaná a kezében. A hősi elem hiányzik az ilyen küzdelemből s ebben van mindenkor bukási az a magyarázata.

Mert az emberiség nem tud és nem akar elszakadni a nemzeti és isteni eszméktől s éppen ez az, ami az állat fölé emeli, hiszen a koncert az is megverekszik az ellenfelével. Az alcazari hősök bizonyítják, hogy idáig még nem süllyedt az emberiség és nem is fog süllyedni soha, mert az emésztésen túl mindenkor voltak és lesznek magasabb eszmei céljai

és ezeknek a céloknak mindig lesznek az alcazari spanyolokhoz hasonló hősei. Amint az egyén a becsületért, önértéért, vagy valami nagy érzésért — tehát egyéni eszmei javáért — odadob sokszor kenyeret és elszántan kockáztatja az életét, éppen úgy a tömegek sem tudják kivonni magukat a nemzeti és isteni eszmék varázsa alól. Soha.

Kicsit a női kalapdivatról. Mi békében hagyunk ezt a tisztas ipart — bár hiszen nem egy csendőri, bírói ténykedés indul ki ezekből a lenge műhelyekből —, ellenben nem hagy békességben bennünket ő. Azt olvastuk a divatrovatban, hogy a csendőrkalap formája is bevonul a Váci-utcába és a kapcsolt fővárosi, vidéki kalapbemutató-korzókra. Eddig nem volna baj, mert ha divatba jövünk, a do log természeténél fogva máris kint leszünk belőle, mielőtt megmelegedtünk volna ebben a dicsőségben. Baj csak az, hogy az illető divatrovat mély sajnálkozással közli ezt a hírt, neki nem tetszik a csendőrkalap. Nehézség és a vonalaiban nincs meg az, amit sex appealnek neveznek bizonyos körökben. Hát ezt elismerjük. A mi megjelenésünk semmiben sem emlékeztet a sex appealnek nevezett női bájhatásokra és ha emiatt le kell mondanunk róla, hogy a bárok parkettjén csendőrkalapban ropják hölgyeink a néger-eszkimó zenei elemekből összerótt táncokat, hát erről még le tudunk mondani. Minden szívfájdalom nélkül.

Tubicáim... (Bálint Géza őrm. — Budapest — felv.)

Végzetes éjszaka.

Irta: Dr. MAYR ERNŐ osztrák csendőr őriagy.

— *A Gendarmerie Rundschau f. évi 9. számából.* —

Az 1903. év egyik meleg nyári éjszakáján történt. Békés nyugalom honolt S. városkában, lakói a kemény napi munka után már nyugovóra tértek. Úgy 11 óra tájban valaki hevesen megrázta a csendőrt a csendőrőrs kapuján. Az otthon levő egyetlen csendőr már ágyban volt, de az éles esengetésre azonnal felriadt és az őrsiroda ablakán keresztül kinézett a kapuhoz, hogy ki csenget. A községi szolga állott a kapu előtt s amint a csendőrt meglátta, izgatottan bekiáltotta az ablakon:

— Őrsvezető úr, jöjjön gyorsan, borzasztó dolgot kell elmondanom!

A csendőr beengedte a szolgát a laktanyába, aki magánkívül volt az izgatottságtól, a veríték csak úgy csurgott róla. Az ajkai úgy reszkettek, hogy az egyébként nyugodt és megfontolt ember alig bírt egy-egy szót kiejteni. Beletellett néhány pere, amíg annyira összeszedte magát, hogy összefüggően beszélni tudott:

— Délután X. községbe kellett mennem, ahol dolgom volt. Már jó éjszaka lett, amikor visszaindultam. Amint jövök az ismert úton hazafelé és M. nek egy dombocskán levő házat úgy ötven lépésnyire megközelítettem, feltűnt nekem, hogy a földszinti nagy szobában még világosság van. Tudtam, hogy M.-ék korán le szoktak fekiúdni, azért közelebb mentem a ház felé, hogy a világosság okáról meggyőződjem. Közelebb érve, a házból nagy lármát és kiabálást hallottam, csupa férfihangot. Amint az ablak felé mentem, hogy benézzek, a ház előtt levő gyümölcsöskertből valaki, akit a sötétségben nem vettem észre, reámlött. Valószínűleg azért volt odaállítva, hogy örködjék. Nem talált el, én pedig a lövés után elszaladtam onnan; egyedül és fegyvertelenül mi egyebet is tehettem volna? Futás közben még néhányszor utánam löttek; úgy láttam, a házból is kirohant néhány ember, hallottam a kiabálásukat. Egészen bizonyosan fegyveres rablóbanda volt a házban, amely talán az egész családot legyilkolta és kirabolta...

A csendőr gondolkodott egy darabig. Ilyen időben már mindenki aludni szokott; azután a kiabálás, a láрма, a lövöldözés — ott rablók vannak. Felköltötte a laktanyabeli lakásán alvó őrsparancsnokát, B. őrmestert és jelentette neki az esetet. Az őrsparancsnok is arra a meggyőződésre jutott, hogy az M. házában súlyos bűncselekmény történhetett. Gyorsan felszereltek, ellátták magukat tölténnyel és hol lépésben, hol futva megindultak a községi szolga által megjelölt egyedülálló ház felé. Akkoriban az őrsökön még nem volt távbeszélő, de különben is éjjel volt, a szomszédos őrsöket úgysem lehetett volna értesíteni. A rablók már régen odább állottak volna, mielőtt a járőr megerősítést kaphatott volna, így tehát nem maradt más hátra, minthogy a két csendőr bátran felvegye a harcot a valószínűleg többszörös túlerővel is.

A járőr megbeszélte útközben, hogyan fogja a házat megközelíteni. A ház előtt levő gyümölcsösön át akarták, egymástól három-négy lépésnyi távol-

ságban kúszva a házat megközelíteni, mert a gyümölcsös jó rejtőzést nyújtott a számukra. Így is történt. Negyven lépésnyire megközelítették a házat, amelynek kivilágított, de lefüggönyözött ablaka mögül még mindig kihallatszott a nagy láрма. A sötétből hirtelen rálöttek a járőrre. Bizonyosnak látszott most már, hogy valaki az ajtó elé van állítva, hogy vigyázzon, s ez észrevette a ház felé kúszó két csendőrt. Alig dördült el az első lövés, a ház folyosójáról, amely nem volt megvilágítva, öt-hat ember rohant elő és szintén lövöldözni kezdett a járőrre. Erre a csendőrök is tüzelni kezdtek; nyugodt, jól célzott lövéseket tettek a ház felől felvilágosított torkolattüzek irányába. Már az első lövéseik után jajgatás hallatszott a ház felől, ez jelezte, hogy a csendőrök lövedékei találtak. Egyszerre csak vezényszószzerű éles kiáltás hallatszik a ház felől:

— Az Istenért, ezek élssel lőnek! Tüzet szüntess!

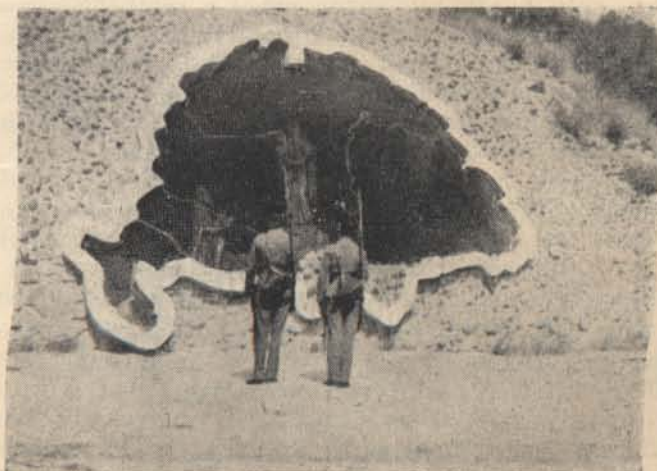
A vezényszószzerű kiáltás meglepte a csendőröket. Ők is beszüntették a tüzelést, de fedve maradtak, az őrsparancsnok pedig odakiáltott:

— Ki van ott? Itt csendőrök!

— Itt a ...-ik zászlóalj tábori őrsé!

A csendőrök felugrottak. Hamarosan kiderült a következő tragikus tényállás:

Egy gyalogzászlóalj a környéken éjjeli gyakorlatot tartott. Az egyik tábori őrs, amelynek egy egy éves önkéntes tizedes volt a parancsnoka, megszállotta az út mentén levő házat. Az önkéntes bevitte az egész tábori őrsöt a házba, ahol a katonák must mellett a gazdával, néhány szomszéd legénnyel és leánnyal szórakoztak, s csak egy gyalogost állított ki a ház elé, mint őrszemet. Az őrszem elkövete azt a hibát, hogy a házfélre közeledő alakokra nem kiáltott rá, nem kérte tőlük a jelszót és a jelhangot, hanem szó nélkül reájuk lőtt. A községi szolga joggal gondolhatta, hogy rosszban járó emberek löttek reá, s a csendőrök is joggal lehettek ebben a hiszemben, amikor a szónélkül való lövöldözés velük szemben is megkezdődött, annál inkább, mert a zászlóalj nem értesítette az őrsöt, hogy éjjeli gyakorlatot fog tartani. A lövöldözés szomorú eredménye egy halott és két súlyosan sebesült katoná volt. A „hare“ hevében — a katonák ugyanis azt hitték, hogy az „ellenség“ állanak szemben — senki sem vette észre az éles és a vaktölténnyel tett lövések csattanásának

„Mult és Jövő“ (Martos Gyula fhdgy felv.)

különbségét. Persze, a csendőrök is hibáztak, amikor szintén felszólítás nélkül lőttek, s így, amikor a végzetes tévedés kiderült, kölesönös volt az ijedelem és a szemrehányás.

A súlyosabb hiba kétségtelenül a tábori őrsöt terhelte, amit az is bizonyít, hogy a haditörvényszék a csendőrök fegyverhasználatát nem mondotta ugyan ki jogosnak, mert ehhez hiányoztak az utasításszerű előfeltételek, de a csendőröket mégis felmentette, mert cselekményükből hiányzott a büncselekmény elkövetésének szándéka. Az okozott halálesetet és a sérüléseket a haditörvényszék véletlennek minősítette, amiért a csendőrök nem vonhatók bünvádi felelősségre.

Az eset után az összes csapattesteket utasították, hogy az illetékes csendőrörsöket minden éjjeli gyakorlatról előzetesen értesítsék.

Csalások a „máriás” kártyajátéknál.

Írta: DR. TARTSÁNYI (SCHREIBER) DÁNIEL
budapesti m. kir. rendőrkapitány.

A mariás (marriage-házasság, a király és a dáma, — magyar kártyánál király és felső — házassága) a legártatlanabbnak látszó kártyajáték. A hamiskártyások nagyon szeretik. Könnyebben kapnak áldozatot erre a játékre, mert ezt mindenki tudja játszani. A hamiskártyások azután ennél a játéknál tökéletesítették azt, amit a csalásnál elérni lehet. Matematikailag összeállított flótákat készítenek, amelynél előre tudnak minden ütést s amelynél mindig 100%-ra biztos a nyereség.

Az ú. n. nagyflóta. A csaló háverrel (bűntárs) együtt dolgozik. Talonmáriást játszanak. Az első két-három partit csak úgy, szerencsére, sörbe, teába, hogy az áldozat kedvet kapjon, be is csipjen, tehát a megfigyelőképessége kisebb legyen. A csaló azután egy befejezett játék után keverés közben összeállítja a lapokat a flóta számára. Ez nem lesz nehéz, mert már előzőleg, játék közben is úgy rendezte a hazavitt lapjait, hogy a flótához szolgáljanak alapul. Vagy már úgy hozott magával egy ilyen. A flóta abból áll, hogy az áldozatnak egy színből jussanak az összes lapok és egy másik színből két lap. A hávernek olyan lapokat kell kapni, hogy azok között ne legyen abból a színből, amely színből az áldozatnak adout mellett két lapja van. A csalónál együtt kell lenni annak a hat lapnak, amelynek megfelelő színű két lapja az áldozatnál van. A csalók ezt egy-két perc alatt összeállítják az áldozat előtt, anélkül, hogy az sejtene valamit. A keverést azután úgy csinálja a csaló, hogy a lapok helyzete meg ne változzék. Emelés után a csaló oszt. Az emelés sem árt, mert azt visszaemeli a csaló. Először az áldozatnak oszt, azután a hávernek s végül magának 5—5 lapot, míg 2 lap a talonba kerül. Az áldozat olyan jó lapokat kapott, hogy azonnal bemonddja a 40 mondást, az ultimót és a 100-as ütést. A csaló megkontrázza a 100-at s így a — mondjuk — 1.60-as alap 3.20 P-re növekszik. Az áldozat ezt rekontrázza (6.40 P), a háver subkontrázza (12.80), az áldozat mordkontrázza (25.60) s a csaló hirschkontrázza (51.20). Erre már az áldo-

zat is megijed s a brandkontrát már nem meri bemonddani. A csaló és a háver ekkor „legubáztatják” a partnert, vagyis letetetik vele a tét dupláját (102.40 P). Ha az áldozat pénzes és biztos, akkor ezt a kis bizalmi kérdést elhagyják.

Tehát a flóta folytán a játékosok a következő lapokat kapják:

Áldozat: piros 7, 8, 9, 10, alsó, felső, király, disznó, makk 10, felső. Ennél jobb lapot nem is várhatott volna, ennek a legtöbb ember „bedől”.

A csaló: makk 7, 8, 9, alsó, király, disznó, zöld 8, 9, felső, tök 9.

A háver: zöld 10, alsó, király, disznó, tök 7, 8, 10, felső, király, disznó.

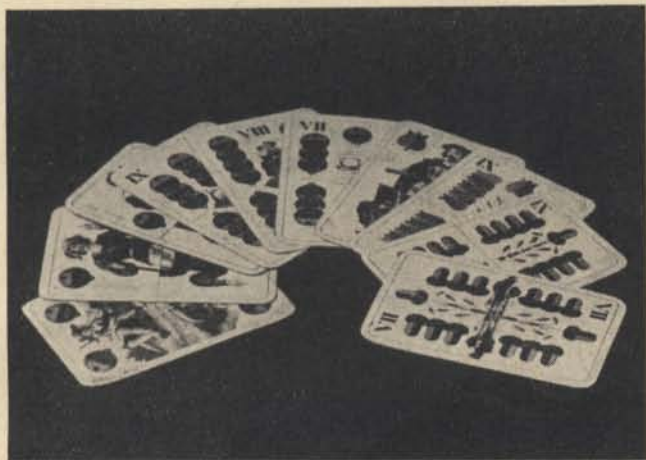
S a talonba jut a tök alsó és a zöld 7-es.

A flóta fenti feltételeiként megjelölt kártyákon kívül nem fontos, hogy a többi lapok kihez és milyen elosztásban kerülnek. A talonba is kerülhet bármely lap, ami nem nagy értékű. A flóta mind a 32 lapra kiterjed s már így kerülnek az összes lapok leosztásra. A csalók látszólag a legjobb lapok leosztásával döntenek bele abba az áldozatba, hogy az biztos (?) nyeresége tudatában a téteket a kontrázásokkal olyan magasra vigye. A csaló szemben ül az áldozattal, ettől jobbra ül a háver. Megkezdődik a játék:

I.	Áldozat	makk felső	
	Háver	zöld 10-es	makk nines, „smirel” a csalónak.
	Csaló	makk király	csaló viszi
II.	Csaló	zöld felső	
	Áldozat	piros 8-as	
	Háver	tök 7-es	áldozat viszi.
III.	Áldozat	piros király	
	Háver	tök 10-es	
	Csaló	zöld 9-es	áldozat viszi.
IV.	Áldozat	piros 10-es	
	Háver	tök 8-as	
	Csaló	tök 9-es	áldozat viszi.
V.	Áldozat	piros disznó	
	Háver	tök felső	
	Csaló	zöld 8-as	áldozat viszi.
VI.	Áldozat	piros felső	
	Háver	zöld alsó	
	Csaló	makk 7-es	áldozat viszi.
VII.	Áldozat	piros alsó	
	Háver	zöld király	
	Csaló	makk alsó	áldozat viszi.

VIII.	Áldozat	piros 9-es	
	Háver	tök disznó	
	Csaló	makk 8-as	áldozat viszi.
IX.	Áldozat	makk 10-es	
	Háver	zöld disznó	
	Csaló	makk disznó	csaló viszi.
X.	Csaló	makk 9-es	
	Áldozat	piros 7-es	
	Háver	Tök király	áldozat viszi.

de a 40 mondással és az utolsó ütéssel együtt is csak összesen 90-e van s így vesztett. (A csaló a flótát más színre is összeállíthatja, hogy ne legyen fel-tűnő.)

Flóta az „ulti” elfogására. Az áldozatnak is jó lapot állítanak össze, mire az bemondja az ultimót. A csalók azután gondoskodnak arról, hogy a tétek is magasak legyenek, ami annál könnyebben sikerül, mert az áldozat a „jó” lapokra biztosra veszi a nyerezt és rekontrázik. Így a tét négyszeresre emelkedett. A flóta folytán az áldozat kapja: a tök 7—8—9—alsó—felső—disznó; makk 7—9; zöld 9—felső lapokat, a csaló a tök tizest és királyt, piros tizest, felsőt, királyt és disznót és a zöld királyt és disznót, míg a hávernek jutnak a makk felső és király, piros 7—8—9—alsó és a zöld 7—8—10—alsó lapok. Talón a makk 8-as és alsó.

A játék szomorú lefolyása a következő:

I.	Áldozat	tök disznó	
	Háver	makk király	
	Csaló	tök király	áldozat viszi.
II.	Áldozat	makk 9-es	
	Háver	makk felső	
	Csaló	makk disznó	csaló viszi.
III.	Csaló	piros király	
	Áldozat	tök 8-as	
	Háver	piros 7-es	áldozat viszi.
IV.	Csaló	piros király	
	Áldozat	tök alsó	
	Háver	piros 8-as	áldozat viszi.
V.	Áldozat	makk 7-es	
	Háver	zöld 10-es	
	Csaló	makk 10-es	csaló viszi.
VI.	Áldozat	zöld 9-es	
	Háver	zöld alsó	
	Csaló	zöld disznó	csaló viszi.
VII.	Csaló	piros felső	
	Áldozat	tök 9-es	
	Háver	piros alsó	áldozat viszi.

VIII.	Áldozat	zöld felső	
	Háver	zöld hetes	
	Csaló	zöld király	csaló viszi.
IX.	Csaló	piros 10-es	
	Áldozat	tök felső	
	Háver	piros 9-es	áldozat viszi.
X.	Áldozat	tök 7-es	
	Háver	zöld 8-as	
	Csaló	tök 10-es.	

Ezzel kellene vinni az utolsó ütést, hogy az „ulti” megnyerje, de veszít, mert ezt a csaló elviszi a négyszeres téttel együtt.

Flóta a „zsidóra” való játszásnál. A csalók sokszor ráveszik az áldozatot arra is, hogy minden egyes játszma előtt tegyenek 1—1 pengő külön tétet az ú. n. „zsidóra”. Ez azt jelenti, hogy ezt a külön kasszát is megnyeri az, aki piros lapokra felveszi a játékot és nyer. Ha az áldozat bemegy ebbe a külön tétbe, akkor a csaló és a háverje veszít fel piros lapokkal a játékot és veszítenek. Szándékosan, hogy az áldozatot is többször rávegyék az 1—1 pengős betetésre (amit ők betettek, azt úgyis visszakapják). Ha már 10—15 pengőre felmegy a külön tét, akkor a csaló megcsinálja a „zsidó” flótát. A flóta abból áll, hogy az áldozat kap hat jó (?) piros lapot, úgy, hogy arra biztosan felveszi a játékot. Ha nagyon sok pénz van az áldozatnál, akkor tíz pengőnként 200 pengőre is felverik a külön tétet. A flóta lapjaiból a következőképpen „részesednek” a játékosok:

Áldozat: piros 7—8—9—alsó—felső—disznó, zöld 7—8—10—alsó.

Háver: tök 9—10—alsó—felső—király—disznó, makk 9—10—felső—disznó.

Csaló: zöld 9—felső—király—disznó, piros 10—király, makk alsó—király, tök 7—8.

Talón: makk 7—8.

Megkezdődik a kontrázás és rekontrázás, amíg a rendes tétet is toronymagasságba fel nem viszik.

I.	Áldozat	zöld alsó	
	Háver	tök disznó	
	Csaló	zöld király	(csaló viszi)
II.	Csaló	makk király	
	Áldozat	piros 8-as	
	Háver	makk 9-es	(áldozat viszi)
III.	Áldozat	zöld 8-as	
	Háver	makk disznó	
	Csaló	zöld 9-es	(csaló viszi)

(vitéz Thassy-Plávenszky szds felv.)

IV.	Csaló	makk alsó	
	Áldozat	piros 9-es	
	Háver	makk felső	(áldozat viszi)
V.	Áldozat	zöld 7-es	
	Háver	makk 10-es	
	Csaló	zöld felső	(csaló viszi)
VI.	Csaló	tök 7-es	
	Áldozat	piros alsó	
	Háver	tök 9-es	(áldozat viszi)
VII.	Áldozat	piros disznó	
	Háver	tök alsó	
	Csaló	piros király	(áldozat viszi)
VIII.	Áldozat	zöld 10-es	
	Háver	tök 10-es	
	Csaló	zöld disznó	(csaló viszi)
IX.	Csaló	tök 8-as	
	Áldozat	piros felső	
	Háver	tök felső	(áldozat viszi)
X.	Áldozat	piros 7-es	
	Háver	tök király	
	Csaló	piros 10-es	csaló viszi az „ul-

tit“, nyeri a felkontrázott tétet és a külön tétet. Míg az áldozat a „jó“ lapjaival csak egy 10-es ütést tudott csinálni, addig a csaló — az összeállítás folytán — a „rossz“ lapokkal 100-at (20 mondás, 70 és utolsó ütés).

Preparált kártyák használata. Egyes csalók — az ügyesebbek — preparált kártyákkal „játszanak“. A felterített csomagban 4–5 lap van preparálva, rendszerint a négy disznó és egy 10-es, vagy pedig csak a négy disznó. A csaló a preparált lapokat akkor használja, ha az áldozat oszt. Osztás előtt ugyanis a csaló emel s ezalatt kihúzza a csomagból a cügos,

preparált lapokat a tetejére, amiket az áldozat oszt le a csalónak. Négy disznóval és még egy jó lappal indulni azután már olyan előny, amit a partner nem tud behozni.

Biglizés. Ha nincsen jó lapja (preparált) a csalónak, akkor játék közben lefelé, púposra hajlít meg öt jó lapot. Esetleg a 10-es, alsót, felsőt, királyt, disznót valamelyik szinből. Ezeket emelés közben egyenként a csomag tetejére tudja hozni s azután így visszaadja az áldozatnak, aki azokat neki hiánytalanul leosztja. Biglizhet négy disznót is a csaló, vagy amit akar. A biglizést később, játék közben, vissza is csinálhatja, úgy, hogy a csaló számára kevesebb veszélyt is jelent, mint a preparálás, ami az esetleges bűnvádi eljárás során bizonyítékul is szolgálhatna. Különösen sikerülnek ezek a trükkök akkor, ha a haver az osztó s a csaló emel. Az áldozat csak nézi a lapokat, de nem lát semmit.

Cinkelt kártyák. Máriásnál nem igen használják, bár ha szükség van rá, „menet közben“ az ujjával nyomkodja a csaló a lapok sarkát vagy szélét s ha piszkos a kártya, megnedvesített ujjával a hátlap széléről különböző helyeken ledörzsöli a piszkot s kész a cink.

Drót. A máriást a csaló rendszerint háverrel játssza, aki „dróton“ mindent lead a csalónak. Hogy mit játsszon, hogy hány adoutja van stb. Sokáig játszanak s a végén nyereséggel kell végezniök a játékot. A drótot a csaló a háverrel olyan diszkrétén csinálja, hogy a lapjaival és tétjeivel elfoglalt áldozat ezt nem veszi észre. Legfeljebb csak utólag, amikor már mások is mondták...

CSENDŐR LEKSZIKON.

89. kérdés. *Ki köteles az 1921. XI. t.-c. által létesített gyújtószerszámot leróni? Hogyan áll az adózó kötelezettség, ha valaki külföldön vásárolt itt adó alá eső gyújtószerszámot és onnan ide behoz?*

Válasz. A m. kir. pénzügyminiszternek 1935. június 28-án kelt 60.500 sz. rendelete szerint a kész gyújtószerszámok után az adót az előállítónak kell megfizetnie, még pedig még a forgalombabocsátás, illetőleg elárulás előtt. Ez akként történik, hogy az előállító (gyártó) készlete szerint az adót a postatakarékpénztárba befizeti s az ezt igazoló elismervénnyel együtt készletét a m. kir. főfémjelző és fémbeváltó hivatalnak (Budapesten) átadja. Ez a hivatal a készletet adójellel látja el s az érdekelt félnek visszaadja. Így kerülhet a gyújtószerszám a belföldi szabadforgalomba. Aki tehát gyújtószerszámot vásárolt, az adót a vételárral megfizette, mert természetesen az eladó az általa már kifizetett adót az általa megállapított eladási árba beszámította.

Az, aki gyújtószerszámoknak üzletszerű javításával foglalkozik, a gyújtószerszámok átvétele alkalmával köteles meggyőződni arról, hogy azok szabályszerű adójellel el vannak-e látva és ha az adójel hiányát észlelné vagy az adójel hamisítottnak látszanék, ezt az illetékes m. kir. pénzügyőri biztosí kerület vezetőjének legkésőbb 48 órán belül köteles bejelenteni. Ennek a bejelentésnek a kellő időben történt megtétele a javítást végzőt az ellene különben folyamatba teendő jövedéki kihágási eljárás alól mentesíti.

Ha valaki behozatali engedély alapján külföldről hoz be gyújtószerszámot, tartozik a behozatali megvámolás alkalmával a vámeljáráshoz megkívánt adatokon kívül a gyújtószerszám megállapításához szükséges minden adatot bevallani.

Külföldről külön behozatali engedély nélkül csak egy darab, saját használatra szánt, külföldi származású gyújtószerszámot szabad az utasnak útiholmiként vámmentesen behozni. Az, akinek belföldön állandó lakhelye van, köteles azonban az általa behozott külföldi származású, belföldön adó jellel még el nem látott gyújtószerszámot a vámvizsgálatot végző pénzügyi közegeknek felszólítás nélkül felmutatni. A felmutatott és belföldön adójellel még el nem látott gyújtószerszám után a vámhivatal a szabály szerint járó gyújtószerszám beszedi, erről nyugtát ad és a gyújtószerszámot a félnek visszaadja. Az ily módon vámkezelésen átment gyújtószerszámot 30 napon belül a m. kir. főfémjelző és fémbeváltó hivatalnál be kell mutatni. Ez a hivatal bevonja a vámhivatal adta nyugtát, a gyújtószerszámot adójellel látja el és a gyújtószerszámot visszaadja a félnek.

A külföldről behozott gépkocsikban már felszerelt gyújtószerszámok után járó adót a gépkocsi megvásárlása alkalmával kell beszedni. Az ilyen beszerelt gyújtószerszámokra adójelet ütni nem kell.

A m. kir. minisztérium 1935. évi 6350. M. E. számú rendeletének 3. §-a értelmében, aki gyújtószerszámot vagy tüzkövet pénzügyi hatósági engedély nélkül, vagy az engedélyben megállapított feltételektől eltérő módon előállít, üzletszerűleg összeállít, javít vagy árusít, 1000 P-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő jövedéki kihágást követ el. Amennyiben pedig eszelekményével a gyújtószerszámot is megrövidítette vagy veszélyeztetette, a fentebbi pénzbüntetésen felül a megrövidített vagy veszélyeztetett gyújtószerszám négyeszeres összegétől nyolcszoros összegéig terjedhető pénzbüntetéssel is büntetendő.

A gyújtószerszám tárgyában fennálló szabályoknak minden egyéb megszegése, kijátszása, vagy megszegésénél, illetve kijátszásánál való közreműködés, mint kisebb jövedéki kihágás, 2 P-től 200 P-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

90. kérdés. *Miként történik a vasuton szállított s a címzettnek kézbesített bormennyiség után a fogyasztási adó megfizetése?*

Válasz. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1892. évi 13.703. és 1932. évi 167.616. sz. rendelete értelmében a közforgalmú vasutak kötelesek a fogyasztási adó alá eső cikkek forgalmára vonatkozó adatokat évnegyedenként a pénzügyi közegekkel közölni. E rendeletek értelmében a vasutak nem vehetnek át fuvarozásra oly bormennyiséget, amelyet a feladó literekben vagy hektoliterekben meg nem jelölt. Ezt az adatot a vasúti közeg az elszámoló okmányokra feljegyezi.

Minthogy tehát a pénzügyi hatóságok az ily szállítmányokról pontos tudomást szereznek, a címzettnek semmiféle bejelentő kötelezettsége nincsen.

91. kérdés. *Van-e oly jogszabály, amely a borfogyasztási adó fizetése alól a fegyveres alakulatoknak mentességet ad?*

Válasz. A m. kir. pénzügyminiszter 1932. évi 2100. P. M. számú rendeletének 2. §-a szerint a m. kir. honvédelmi miniszter fennhatósága alá tartozó összes alakulatok, továbbá a m. kir. belügyminiszter, illetve a m. kir. pénzügyminiszter fennhatósága alá tartozó folyamórség és határorség legénységi állományú személyeinek a közétkezés keretében 1932. évi november hó 1-től kezdve kiszolgáltatásra kerülő bor után borfogyasztási adót nem kell fizetni.

A fogyasztási adó alól mentesített bort a fent felsorolt alakulatok vásárolják. Erről a fogyasztás helye szerint illetékes községek, előljáróságok (városok) számanak a vásárlásról szóló, számvevőcséleg igazolt kimutatások beküldése útján értesülnek.

E szabály szerint tehát a mentesség csak a legénységi állományú egyéneknek a közétkezés keretében kiszolgáltatott borra vonatkozik. Erre is csak akkor, ha a bort az az alakulat (hivatalosan) vásárolta, amelyhez a legénység tartozik s a vásárlást az adó beszedésére hivatott helyi hatóság előtt hivatalos kimutatással (elszámolással) igazolták. Borfogyasztási adót kell tehát fizetniük a fegyveres alakulatok tagjainak is, ha a maguk részére vásárolnak bort.

92. kérdés. *A község egyik utcáján az útvonal közepét csoport lepi el. Mily jogszabályba ütköző cselekmény ez?*

Válasz. Az a kérdés, hogy közforgalmú útvonalról van-e szó s a csoportosulás a forgalmat akadályozza-e. Ha erre a kérdésre igennel kell felelni, akkor a közforgalmi útnak nem rendeltetészerű használatáról van szó, ami tilos s a 250.000. B. M. 1929. számú rendelet 119. §-ába ütköző közlekedésügyi kihágás.

93. kérdés. *A község belterületén levő gyümölcsöskertben éjnek idején 6-8 egyénből álló társaság éktelen zajt és lármát csap. Utcai csendháborításnak kell-e ezt tekinteni?*

Válasz. A magánházakból az utcára kihallatszó láрма, ha olyan mértékű, hogy mások éjjeli nyugalomát zavarni alkalmas, az utcai csendháborítás fogalma alá tartozik s ha helyhatósági szabályrendelet szerint az éjjeli csendháborítás kihágás, ezt a cselekményt, mint ilyent kell büntetni.

94. kérdés. *Baromfikereskedő iparigazolványa alapján vásárolhat-e tojást iparüzlete székhelyén kívül is?*

Válasz. Ha a kereskedő oly egyénektől vásárol tojást, akik maguk is mint kereskedők tojáseladással foglalkoznak, eljárása nem kifogásolható; ha ellenben eljárása annyit jelent, hogy üzleti körét kiterjeszti székhelyén kívül eső területre is, vagyis a tojásvásárlást itt is iparszerűleg üzi, az eljárás a jogosulatlan iparüzés fogalma alá esik.

95. kérdés. *A gépész (géplakatos) ipar gyakorlására kapott iparigazolvány feljogosít-e fegyverek javításának elvállalására?*

Válasz. Az ipartörvényben felsorolt hetvenhat képesítéshez kötött ipari foglalkozások között külön szerepel a fegyverkovács és puskaműves ipar, valamint a lakatos (műlakatos, épületfelvasaló és géplakatos) ipar. Ebből az következik, hogy ezek az iparok külön iparigazolvány tárgyai s az egyikre kapott iparigazolvány nem jogosít fel a másik gyakorlására. Mindazonáltal a fegyverek lényegtelen, külön szakértelmet nem igénylő javítását a géplakatos is elvállalhatja. Meddig terjedhet az a határ, ameddig a géplakatos ilyen javítások elvállalásában elmeget, azt az iparhatóság állapítja meg.

96. kérdés. Egy hentes abba a gyanuba kerül, hogy a más községből kimérés végett hozott húst húsvizsgálatra be nem mutatta. Tartható-e házkutatás az ilyen hús feltalálása végett s a feltalált hús őrizetbe vehető-e?

Válasz. A belföldi fogyasztásra szánt állatok húsanak vizsgálata a községek (városok) feladata. A húsvizsgálat helyi vonatkozású kérdéseit a községek (városok) szabályrendeletben kötelesek szabályozni. A kérdés eldöntésénél tehát elsősorban a helyhatósági szabályrendeletet kell ismerni. Minthogy a húsvizsgálatra utalt hús be nem mutatása állategészségügyi kihágás és az ilyen hús elkobzás tárgya, megfelelő gyanú esetén a házkutatásnak és a hús őrizetbe vételének helye van. Minthogy a kérdés elsősorban a helyhatósági rendszert körébe vág, a csendőrt tartózkodják a saját kezdeményezéstől, ehelyett gyanús jelenségeket a helyi hatósággal közölni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Bűnjelek leírásának fontossága a nyomozásnál.

Írta: BATÁR ANTAL alhadnagy (Budapest).

1912 június 13-án a beregszászi kir. törvényszék fogházába foglyot kísértünk. Hazatérve, az ungvári őrsön azzal fogadott bennünket a vasútgyeleti csendőr, hogy Felsődomonya községben az éjjel Berger Menyhért kereszmárosnál betöréses lopás történt, utazzunk azonnal.

A helyszínrre érve, hozzáfogtunk a helyszíni szemle megtartásához, amelynek eredményeképpen a történeteket a következőképpen rekonstruáltuk. Egy ismeretlen férfi a kereszmáros kamrájának udvarfelőli ablakához támasztotta a létrát, azon felmenve, az ablakot betörte, bemászott a kamrába és onnan a söntésbe nyíló záratlan ajtón a söntésbe lépett. A söntésből a nyitott kamaraajtón a kereszmáros és felesége hálószobájához osont, a záratlan ajtót kinyitotta és az ágy mellett álló székről a kereszmáros felsőruháját magához véve, ugyanazon az úton távozott, de a söntésben még jól megrakódott szivarokkal és pálinkával. Az udvaron, egy kocsiszínen a ruhák zsebeit átkutatta és azokból egy aranyórát, arany óraláncot és papírpénzt vitt magával. Az összes kár 1125 koronát tett ki, ami az akkori, régi békeidőben nagy összeg volt.

A helyszínen csak egy férfilábnymot találtunk.

A helyszín távolabbi környékének átvizsgálása alkalmával a helyszíntől jó távol, az Ung melletti füzesekben megtaláltuk a sértett tulajdonát képező pénztárcát is. Egyéb nyom vagy adat nem állott rendelkezésre. A bűnjelek számbavételekor különösen az aranyóra és a lánc leírására fordítottam nagy súlyt, remélve, hogy a tettes a pontos bűnjel-

leírás alapján a bűnjelek értékesítése alkalmával kerülhet kézre.

Alapos kikérdezés után a sértett előadta, hogy az óra hátsó fedelén egy kerek, napot ábrázoló rész és attól szétágazó napsugarak, a számlapján pedig „Waltham” cégjelzésű felírás van. Ezt a körülményt megtáviratoztam az összes közeli és távoli városok rendőrségének és a tekintetbe jöhető csendőrörsöknek is.

1912. június 16-án a nyíregyházi rendőrségtől távirat érkezett az ungvári őrsre, kérve, hogy járőrt küldjön nyíregyházára, mert a tettes és a bűnjelek egy része ott őrizetben van.

Mikor megérkeztünk, kiderült, hogy a tettes Mezös* János egri cs. és kir. 60. gyalogezredbeli katonaszökevény. Mezös már harmadszor szökött meg ezredétől. Csavargásai közben került Felsődomonyára, ahol a keresma ablakán benézve látta, hogy a kereszmáros és felesége hálószobájukban nagy csomó pénzt számoltak az asztalon. A pénzt a kereszmáros a kabátja belső zsebébe tette és azután lefeküdtek. Mezös a szomszédos telek felől átmászott a sértett udvarába, s ott a kocsiszínen meghúzódva, várt. Mikor gondolta, hogy a kereszmárosok már elaludtak, a leírt úton és módon elkövette a betöréses lopást.

A lopás elkövetése után Ungvárra ment, ahol egy borbélynál korán reggel megborotválkozott. Itt már egy korona borraivalót adott a segédnek és jól bekölnivizettette magát. A borbélysegéd lelkiismeretét a jó borraivaló elhallgattatta, holott a rongyos alak és a kölnívíz, valamint az akkori viszonyok szerint fejedelmének mondható borraivaló közötti ellentét szembeötlő volt.

A borbélytól Mezös a legközelebbi ungvári keresmába ment, ahol megreggelizett és a keresmárostól viselt ruhákat vásárolt. Így megszabadulván rongyos ruháitól, egy ruhásüzletet keresett fel, ahol tetőtől talpig új ruhába öltözött, még ezüstfogantyús sétatálcát és keztyűt is vásárolt és bérkocsin ment ki az ungvári pályaudvarra.

Az állomáson Nyíregyházára másodosztályú vasútjegyet váltott, s ugyanakkor utazott el az ungvári állomásról, amikor a mi vonatunk Beregszász felől odaérkezett. A vasútgyeleti járőr gyanús dolgot nem észlelt.

Nyíregyházára megérkezve, ismét ruhaneműt vásárolt magának, majd elment Nyirpazony községbe. Itt a cigánybandát felfogadta, kocsira rakta és a nyirpazonyi útszéli csárdához hajtatott, ahol betyármódra, duhajkodva mulatott és szórta a pénzt.

Amikor a csárdai mulatozást megunt, bementek a községbe, majd másnap Nyíregyházára egy nyilvános helyre kerültek, ahol a nyirpazonyi tanító sógorának mondotta magát, s azt állította, hogy nemrég vagyont örökölt. Így a nyilvános helyen érte el a végzete egy szemfüles rendőr képében. A rendőr ügyeleti szolgálata közben látta a mulatozást és gyanút fogott. A mulatozótól azt kérdezte, hogy hány óra van, mire az megmutatta a zsebjében, hogy mennyi az idő. A rendőr dícsérte az órát, s mikor jobban megnézte, látta, hogy azon a keresett órához hasonlóan „Waltham” felírás, s a

* A neveket megváltoztatták. (Szerk.)

hátlapján a nap és napsugarak vannak. A lánc felől is érdeklődött, de arra már kitérő választ kapott.

A gyanúsítottat előállította a rendőrkapitányságra, ahol hosszas tagadás után beismerte, hogy egy községben betöréses lopást követett el, de a községet és a sértettet megnevezni nem tudta. A bűnjel pontos leírása folytán azonban meg lehetett állapítani a tettest és azt az örsöt is, amely a tettest kereste.

Mezőst a volt kassai es. és kir. hadosztálybíró-ság kétévi börtönbüntetésre ítélte.

A zsebórán kívül előkerült az arany óralánc is az egyik leánytól, akinek ezt Mezős karkötőként odaajándékozta. Mezőstől ezenkívül még száz koronát és a vásárolt ruhaneműt is őrizetbe vették úgy, hogy a sértett legalább a veszett fejsze nyelét vizsgálhassa.

Sok olyan bűnügy van, amelynek elkövetőjét esakis a bűnjelek révén lehet kideríteni. A tettes a bűnjeleket értékesíti vagy valami más módon hasznosítja és ilyenkor — ha a bűnjeleket felismerik — hurokra kerülhet. A felismerés alapfeltétele a jó bűnjelleírás. A pontos, szabatos, találó bűnjelleírást úgy kell megszerkeszteni, hogy a leírás alapján a kérdéses tárgyat fel lehessen ismerni és azt minden más hasonló tárgytól meg lehessen különböztetni. Utóbbi cél elérése érdekében a leírásnál főleg a sajátos jegyekre és a különös ismertetőjelekre kell súlyt vetni. A leírás szempontjai és technikája tekintetében felhívjuk olvasóink figyelmét a tansegédletként rendszeresített új „Bűnügyi Nyomozás tan” című könyvre, amely részletesen foglalkozik a bűnjelleírás körébe vágó összes kérdésekkel.

A Nyomozati Értesítő ma már módot nyújt arra, hogy a hírközpontnak beküldött leírások a beérkezéstől számított 24 óra alatt valamennyi örshez és m. kir. rendőrhatalomhoz eljussanak. A Nyomozati Értesítő VII. fejezetének (keresett bűnjelek) és VIII. fejezetének (talált tárgyak) egybevetése — jó bűnjelleírásokat feltételezve — sok eredménynek adhat alapot.

II.

Az áruló arcszín.

írta: VERES ANDRÁS tiszthelyettes

(Pécel.)

1931 tavaszán, április 22-től kezdődőleg Szentmártonkátai községben nyolczerrendbeli tyúklopás fordult elő. A nyomozásra kivezényelt járőrök mindannyiszor eredménytelenül vonultak be.

A kiderítetlenül maradt tyúklopások pótnyomozására 1931 május 15-én magamat és Harmath Zsigmond csendőrt vezényeltem szolgálatba.

Nyomozás közben a szentmártonkátai vasútlomáson a vasúti személyzetnél érdeklődtem, hogy a lopások idejében nem láttak-e idegent érkezni a vonattal. Érdeklődés közben éppen ott volt egy 10 és egy 12 éves gyermek, akik elmondották, hogy a legutolsó tyúklopási napon délután látták, hogy a Budapest felől jövő személyvonattal egy ismeretlen ember érkezett, aki vesszőből font üres ruháskosarat hozott magával és azzal bement Szentmártonkátai községbe. A gyermekektől érdeklődtem az idegen ember személyleírása iránt. A gyermekek nem tudtak személyleírást adni, csupán egyikük mondott annyit, hogy igen fehér volt az arca. Mivel akkor igen meleg, tavaszi napok voltak, arra gondoltam, hogy vagy beteges ember, vagy pedig olyan bűnöző lehet, aki nemrég szabadulhatott ki a négyfal közül.

Elhatároztam, hogy járőrtársammal Budapestre utazom és aziránt puhatolok, hogy ki szabadult a tavasz folyamán.

Budapesten a gyűjtőfogházban a fogházigazgató engedélyével megállapítottam, hogy Márton István, 20 éves, rk., nőtlen, maglódi születésű egyén, másfélévi büntetésének letöltése után 1931 április 20-án szabadult ki. A fogházban töltötte 15 évi fegyházbüntetését Rezes Mihály szentmártonkátai lakos is, akit személyesen ismertem. Érdeklődtem tőle fogolytársa, Márton magatartása iránt. Rezes elmondta, hogy Márton hangoztatta a fogházban, hogy kiszabadulása után első dolga lesz Szentmártonkátai községbe menni tyúkot lopni. A fogházban megtudtam azt is, hogy Márton előzőleg öt esetben volt lopásért büntetve, a főváros területéről ki van ugyan tiltva, de mivel Maglódon rokonai és hozzátartozói nincsenek, valószínűleg a főváros területén tartózkodhatik. Elhatároztam, hogy a főváros területén felkutatom Mártont.

A rendőrfőkapitányságtól kapott detektívvel együtt Mártont a Teleki-téren megtaláltam és őrizetbe vettem. Első dolgom az volt, hogy a már előttem ismert ruháskosarat, amelyet Márton magával vitt Szentmártonkátára, előkerítem annál is inkább, mert tisztában voltam azzal, hogy a lopott tyúkokból úgy sem sikerül egyetlen egyet sem megtalálni. A kosarat meg is találtuk. Márton, mint megrögzött büntetett, természetesen tagadott és alibit próbált igazolni, hogy ő nem lehet a tettes, mert április 20-án szabadult ki a gyűjtőfogházból. Az alibi rossz volt, mert a lopásokat, amelyek elkövetésével gyanúsítottuk, április 22-étől kezdődően követték el.

Mártonnal Szentmártonkátára utaztunk és magunkkal vittük a kosarat is. Szentmártonkátán Mártont szembesítettem azzal a két gyermekkel, akik az állomáson látták. A szembesítések és a helyszínelések nyomása alatt Márton István a nyolczerrendbeli tyúklopás elkövetését beismerte. Elfogtam s tény-

BÁDOG NÉVTÁBLÁCSKÁK

a 141.013/Vl. c. 1936. számú belügyminiszeri
rendelet figyelembe vételével kaphatók

PALLADIS RT. BUDAPEST, V., AKADÉMIA-U. 20.

vázlattal a pestvidéki kir. ügyészségnek átadtam. A pestvidéki kir. törvényszék kétévi fegyházra ítélte.

A nyomozást az a helyes következtetés vezette sikerre, amelyet a járőr a tanúknak a gyanús idegen külsejére vonatkozó adatára épített. Jó, ha kiderítetlen bűncselekmények esetén legalább is a legközelebbi letartóztatási intézetben érdeklődünk a közelmúltban elbocsátottak után és mérlegelés tárgyává tesszük, hogy tettesként nem jöhetnének-e figyelembe.

vitéz Jákfai GÖMBÖS GYULA.

Magyarország volt miniszterelnöke és hét éven át volt honvédelmi minisztere október 6-án Münchenben meghalt. Vesebaj gyötörte évek óta, kövek kínozták s mikor orvosai és barátai egészsége kímélésére kérték és figyelmeztették, ezzel válaszolt: — Majd kilovagolom ezeket a köveket! — Ebben az egyetlen mondatában benne van egész rendkívüli egyénisége és benne van főként az, hogy katonának született, élete és halála is a katonái volt. Mi őt mint politikust nem méltathatjuk, ezzel azonban mondanivalóink semmivel sem lettek szegényebbek, mert mint magyar emberről és mint magyar katonáról is csak a szavak egészen különleges szép csokrával tudnánk emlékeztetének méltóképpen kifejezést adni. Még akkor is a nemzet nagy emberének kell őt tekintenünk, ha ennek a lapnak a hasábjain leoldjuk róla a politika öltözetét. Így is a nemzet nagyszemélye volt, mert benne a magyar földszeretetének csakugyan ezeréves lángja lobogott s ebben a lángban hamvadt el a maga egyéni emberi sorsa. Nem csillapította és nem oltogatta magában ezt a szent, de perzselő lángot a mindennapi élet apró egyéni önzéseivel, hanem odadobta egész életét a magyar sors szekere elé, hogy vagy jobb utakra

térítse azt, vagy ha egy emberélet erejét meghaladja ez a feladat, akkor lelje a halálát ott, a szekér alatt. Önmagával nem törődött, csak a feladatával, amit küldetésnek hitt. Olyan hittel, ami egymagában különleges, kivételes emberré teszi a hordozóját. Megtestesítője volt a csüggedetlen erőnek s a jobb magyar jövőbe vetett hitnek. Ez a hit, erő csorbitatlanul lobogott benne, kétségek és bizonytalanságok pillanatra sem törték meg s főleg ez tette őt a mai időkben teljesértékű magyarrá és vezetésre hivatott egyéniséggé. Életét fenntartás nélkül nemzetének szentelte s ezen az úton akkor is megmaradt, amikor orvosai arra a másik útra akarták terelni, ahol a tétlenség nyugalmával a késő öregkorig élhetne volna a maga emberi életét. Erre gondolva, ki tudna szótlanul elhaladni a kapcsolat mellett: az aradi vértanúk napján halt meg. A mi számunkra az őrhelyén kitaró magyar és az őrhelyén kitaró katona mintaképe és ezeknek az erényeknek egyik bőséges kútforrása marad mindenkorra.

Pályafutása természetesen a rendkívüli egyéniségek élettörténete. Murgán, a tolnamegyei faluban született 1886-ban, apja tanító volt. A pécsi hadapródiskolában neveltek belőle katonát, majd gyalogsági csapatszolgálat után elvégezte a hadiskolát és vezérkari beosztást kapott. A világháborúban a szerb és orosz harctereken küzdött, míg 1916-ban megsebesült. Az összeomlás után Zágrábban katonai attasé volt, hiábavaló volt azonban minden fáradozása és terve, hogy az akkori kormányt a Muraköz megmentésére rábírja. Azután a hadügyminisztériumba osztották be s mikor az ország szétesésének a kétségtelen jeleit meglátta, megszervezte a Magyar O. Véderő Egyesületet. Az akkori nemzetbomlasztó kormány ekkor már felismerte benne az ellenfelet s ezért kirendelték Budapestre. Gömbös Gyula azonban kilépett a tényleges szolgálatból és kiment Bécsbe, hogy onnan küzdjön a nemzeti Magyarországért. 1919 tavaszán már a szegedi ellenforradalmi szervezkedés egyik vezető egyénisége; hadügyi államtitkára volt a szegedi nemzeti kormánynak, a nemzeti hadsereg létrehozásában és megszervezésében tehát fontos szerepe volt. Mikor a nemzeti színek alatt a nemzeti hadsereg lett ismét Budapest és az ország ura, akkor már Gömbös Gyulában világos tudata élt annak, hogy egyéniségét hasznosabban szentelheti a nemzet ügyének, ha bekapcsolódik a politikai életbe. 1920-ban a török-szentmiklósi kerület megválasztotta nemzetgyűlési képviselőjének s ettől kezdve azután változatos küzdelmek útján ívelt a sorsa fölfelé. 1928-ban honvédelmi államtitkár, majd egy év múlva honvédelmi

T Á M O G A S D A

Hangya

SZÖVETKEZETET, MERT EZZEL

magad és családod

JÖLÉTÉT MOZDÍTOD ELŐ

miniszter lett, a legutóbbi időkig végezve ezt a trianoni keretekben annyira súlyos államférfiúi és katonai munkát. Az ő nevéhez fűződik az a törvény, amely a világháborús rokkantak állami támogatását intézményesen rendezte. 1932 október 2-án Kormányzó Úr Ö Főméltósága Magyarország miniszterelnökévé — közben közjogi méltóságának megfelelő katonai rendfokozatba, legutóbb gyalogsági tábornokká — nevezte ki s államférfiúi munkájának már csak a halál vetett véget. Miniszterelnöki működésének első mozzanatai közé tartozik, hogy a békeszerződések revízióját hivatalos magyar kormányprogrammá tette.

Elmulásának nemcsak a magyar nemzet, hanem a külföld is mély részvétet és a nagy államférfiakat megillető figyelmet szentelt. Németország nagy gyászpompával búcsúztatta. München gyűszompába öltözött, katonai díszőrség vette körül a bajor királyi palotában felravatalozott magyar miniszterelnök holttestét. A német nemzet megbecsülésének és tiszteletének Hitler vezér és kancellár személyes megjelenésével és babérkoszorújával is súlyt és hangsúlyt adott. A koporsót ágyútalpon tíz- és tízezrek sorfala között vitték ki a pályaudvarra, ahol a királyi váróterem gyászpompájában várta meg a szomorú vonat indulását. Aztán hazaszállították Budapestre, ahol az országház kupolacsarnokából október 10-én búcsúztatta őt a Főméltóságú Kormányzó Úr vezetésével és a külföldi államok képviselőiben megjelent Schuschnigg osztrák kancellár, Göring vezérezredes porosz külügyminiszter, gróf Ciano olasz külügyminiszter, a budapesti kövek részvéte mellett a főváros társadalma és lélekben az egész magyar nemzet. Sirhantja a Kerepesi úti temetőben van, gazdag koszorútakaró alatt, amelyek közül szemünkbe pompázik az olasz király ezerszálas rózsakoszorúja is.

Az október 6-i ünnepségek. Az aradi vértanuk napját kegyelettel ünnepelte az ország. Megemlékezett a nap szabadsághőseiről a honvédség, csendőrség is. Hagyományos gyászpompával ünnepelt az egyetemi ifjúság. A szabadságtéri irredenta szobrok megkoszorúzása után a Vigadó nagytermében gyászünnepélyt tartottak, délután az Aradi Szövetség és a Délvidéki Otthon tartott emlékünnepélyt, amelyet báró Urbán Péter országgyűlési képviselő nyitott meg. Ravasz László református püspök és Eckhardt Tibor tartották az ünnepi beszédet.

Díszértekek. A m. kir. belügyminiszter úr dícsérő okirattal látta el: A székesfehérvári II. kerület állományában: Mészáros Ferenc alldgy-ot 29 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen szakaszpáncsnoki minőségben kifejtett hasznos szolgálataiért; Németh Pál I. thts-t 36 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen őrsparancsnoki minőségben kifejtett hasznos szolgálataiért és példás magaviseletéért; Ifj István szv. thts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a gazdasági és számviteli szolgálat különböző ágazataiban kifejtett hasznos szolgálataiért; Szakács László szv. thts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a gazdasági és számviteli szolgálat különböző ágazataiban kifejtett hasznos szolgálataiért. — A m. kir. földművelésügyi miniszter úr vitéz Kiss István thts-nek elismerését fejezte ki azért, mert a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításának tilalmáról szóló törvények végrehajtása terén ügybuzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki. — A székesfehérvári II. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el Horváth József XIV. törm-t azért, mert az utóbbi 8 évben, mint a móri szárny írnoke, teendőit mindenkor fáradságot nem ismerő szorgalommal, teljes odaadással végezte; lelkiismeretességével, kötelességtudásával, megbízhatóságával és magatartásával előjáróinak megelégedését kiérdemelte, bajtársainak pedig igen jó példát mutatott. — A szombathelyi III. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: Pataki István II. törm-t, Oszkó István és Buda István őrm-eket, mert a Kormányzó Úr Ö Főméltósága legmagasabb személyének biztonságát érdekében az utóbbi három évben szolgálatukat odaadó buzgalommal, kiváló kötelességtudással és eredményesen látták el; Palotás Ferenc II. és Szabó Miklós csendőroket, mert a Balatonon vitorlás csónakkal felborult öt tagból álló társaság segítségére siettek, vitorlás csónakon férfias önfeláldozással, ügyes és erőyes segélynyújtással két embert a biztos vízbefulladásól megmentettek. — A szegedi V. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: Járomi Lajos thts-t, mert 1928—1931. években a kenderesi őrsön, mint beosztott, 1936. évben pedig a kenderesi örkölönitményen szolgálatvezetői minőségben különleges szolgálatát mindenkor kimagasló hűséggel, odaadással, nagy lelkiismeretességgel és pontosan látta el; Tösmagi János és Szántó László törm-t, mert a Kormányzó Úr Ö Főméltósága legmagasabb személyének biztonságát érdekében Kenderesen teljesített különleges szolgálatát mindenkor nagy lelkiismeretességgel és teljes odaadással látta el; Kovács István IV. törm-t, mert 27 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt, különösen mint járőrző, mindenkor rendet tartani tudó eréllyel, fáradságot nem ismerő buzgalommal, nagy lelkiismeretességgel és eredményesen működött; nyilvánosan megdicsérte: Török Ferenc és Bérczes Ferenc csendőrt, mert a kenderesi különleges szolgálatra vezényelve, szolgálatát mindenkor nagy lelkiismeretességgel, teljes odaadással látta el és példás magaviseletet tanusított. — A miskolci VII. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte: Kolozsvári András cső-t, mert egymás után két évben teljesített különleges szolgálatát kiváló lelkiismeretességgel és eredményesen látta el.

Jutalmazás. A m. kir. belügyminiszter úr rendelete alapján a csendőrségi jutalmazási alaptól eredményes közbiztonsági szolgálati tevékenységért a miskolci VII. kerület állományából Forgács Miklós thts. 25, Kapott András törm. 50, Harmat József törm. 50, Kisfalvi Bertalan törm. v. 25 és Marsi Mihály törm. v. 50 pengőnyi pénzjutalomban részesült.

**TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK
GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK
CSILLÁROK** Részletre is legolcsóbban. Csereakció.
Reich Miklós cégnél
Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarok.
Kérje a legújabb árjegyzéket!
A m. kir. csendőrség és rendőrség tagjainak árendmény.

Írógép új és újjáalakított, javítás karbantartás alkalmas iródei felszerelések, töltőtollak
Elsőrangú minőség. :: Olcsó árak.
Kedvező fizetési feltételek.
Wirth és Rengey Szeged, Széchenyi tér 5
A törvényszéki palota mellett.

Aiku neküi bútor
szabott áron:
NAGY ZSIGMOND
VI., Lázár ucca 3
Árak a bútoron.

Fegyverhasználatok. Szeptember 30-án 8 óra 10 perckor Mécs József határőr őrmester az aszódi őrös telefonon felhívta és közölte vele, hogy Balassagyarmat felől egy B. L. 447. rendszámú gépkocsin Balázs Ferenc és Balázs Sándor cseh állampolgárok két méterháza csempészett feketeborsot szállítanak. Kérte az őrös, hogy a gépkocsi feltartóztatására járőrt vezényeljen. A kivezényelt Horváth Lajos törzsőrmester v. és Sipos László próbaesendőrök állott járőr 8 óra 45 perckor az Aszód—balassagyarmati műúton, Jónásfalvánál találkozott a kérdéses gépkocsival és feltartóztatta. A gépkocsiban ülők kiugrállak és futásnak eredtek. A járőrtárs a gépkocsit és Kalocsai Kálmán gépkocsivezetőt őrizte, míg Horváth főtörzsőrmester v. a menekülőket vette üldözőbe. Üldözés közben a menekülők egyike társát felszólította, hogy az üldöző esendőrt löje le. Ekkor az egyik menekülő csempész, Balázs Ferenc, megállott és pisztolyt vett elő a zsebéből. Horváth törzsőrmester v. látva ezt, a menekülőkre egy lövést tett. A lövés Balázs Sándort a bal oldalán, a 12. borda táján érte, Balázs a helyszínen meghalt. A járőr tagjai nem sérültek meg. — Szeptember 30-án 10 órakor a sándorfalvi őr állományába tartozó Czukor Béla és Sántha Sándor esendőrökből állott járőr Keresztes Mihály ottani lakos lakásán a zálogtárgyak elszállításánál karhatalmi szolgálatot teljesített. Keresztes Mihály, aki csak a zálogtárgyak kihordása közben érkezett haza, kijelentette, hogy nem engedi a lakásáról elszállítani a tárgyakat. Keresztes ellenszegülését a járőr elfogással akarta megakadályozni, de az a megbilencselésnek ellenszegült, a járőrt lökdöste és később Czukor esendőr puskáját lefegyverzési szándékból megragadta. Czukor esendőr ekkor szuronyt használt Keresztes ellen, aki a baloldalán, a 8. és 9. borda között 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. A fegyverhasználat után a már közben összeesortosult mintegy 150 főnyi tömeg — részben botokkal felfegyverkezve — a járőr ellen támadólag lépett fel, sőt Ambrusz István sándorfalvi lakos doronggal többszöri felszólítás ellenére is a járőr felé közeledett. Czukor esendőr Ambrusz ellen egy eredménytelen lövést tett, mire a tömeg szétszórult. Az őrös az ellenszegülőket elfogta és a szegedi kir. ügyészségnek átadta. — Október 5-én 3 óra 10 perckor Pilisszántó község utcáján a szolgálatban álló Kocsis András őrmester és Tarkó Mihály esendőrök állott járőrt 6—8 főből álló csoport — melynek tagjait előzően esendre intette — megtámadta. A támadók közül Janszki József Kocsis őrmester puskáját és nyakát megfogta, mire Tarkó esendőr szuronyt használt ellene. Janszki sérülése súlyos, de nem életveszélyes, Kocsis őrmester kisebb sérülést szenvedett. — A lónyai őr állományába tartozó Tóth Lajos II. törzsőrmester v., ideiglenes őrparancsnok, október 4-én 20 óra 45 perckor Lónya község kocsmahelyiségében Juhász Béla egészségügyi szabadságon levő határőr ellen szolgálaton kívül kardot használt, mert a határőr támadással veszélyesen fenyegette. A határőr sérülése súlyos, de nem életveszélyes, Tóth törzsőrmester v. nem sérült meg. A fegyverhasználatok ügyében kivizsgálás indult.

Szükség. A mezőhegyesi őr állományába tartozó Halmos Lajos esendőr szeptember 30-án kerékpáron a községbe távozott és azóta nem tért vissza az őrre. Halmos esendőrt a hírközpont a Nyomozati Értesítő útján nyomoztatja.

Csendőrségi Közlöny 19. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek, *Áthelyeztetett:* Tanczos Ferenc fhdgy oktató-tiszt minőségben a tatai gyalog tanalosztályhoz Tatára; Simon Jenő II. fhdgy szárnyparancsnokhelyettesi minőségben Keskemétre; *Torbágyi* József fhdgy oktató-tiszt minőségben az I. lovas tanalosztályhoz Kiskunhalasra; *Karabélyos* Imre fhdgy oktató-tiszt minőségben a makói gyalog tanalosztályhoz Makóra; *Toldalagi Nyárády* Domokos szds oktató-tiszt minőségben az őrparancsnokképző iskolához Szombathelyre; *Remetey* József szds szárnyparancsnoki minőségben Egerbe; *Láncz* László fhdgy osztálysegéd-tiszt minőségben a sátoraljanhelyi osztályhoz; dr. *Tóth* József I. fhdgy oktató-tiszt minőségben az őrparancsnokképző iskolához Szombathelyre; *Antalfy* Pál fhdgy osztálysegéd-tiszt minőségben a mátészalkai osztályhoz. — *Odátéltetett:* a II. osztályú tiszti szolgálati jel Bertalanffy Dezső és Hertelendi és Vindornyalaki Hertelendy Ignác alez.

eknek; a III. osztályú tiszti szolgálati jel Cserfay Ferenc szdsnak. — *Állandó nyugállományba helyeztettek:* Kéri János budapesti I. és Bereczki Máté pécsi IV. kerületbeli alhdy, Ille Sándor pécsi IV., Bartók János szegedi V. és Marján Pál miskolci VII. kerületbeli thts. — *Névváltoztatások:* Pausch László Lajos hdgy családi nevét „Pelsőczy”-re és Wendling János prbeső. „Bérces”-re változtatta belügyminiszteri engedéllyel. — *Szabályrendeletek:* A csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. — Új öltözeti táblázat kiadása a m. kir. csendőrség számára. — Téli gyapoting és téli gyapotalsonadrág rendszeresítése. — Az 1936. év negyedik negyedében használandó gépjármű-adójegyek ismertetése.

Német gépkocsizók látogatása Magyarországon. Szeptember 28-án 24 gépkocsin 30 sport-gépkocsizó érkezett hazánkba a német gépkocsizás sport-főhatóságának a főnökével, Hühnlein tábornokkal. A honvédelmi miniszter úr képviselőtében Juhász Egon alezredes, a csendőrség részéről Hadusfalvy István százados, a rendőrség részéről pedig Dárday József rendőrkapitány fogadta Balatonföldváron a vendégeket, akik azután, kísérőik társaságában többnapos gépkocsikörúton vettek részt az országban. A csendőrség az egész útvonalon előzékenyen biztosította a zavartalan haladást s ezért Hühnlein tábornok a Gellért szállóban rendezett búcsúzás alkalmával megköszönte a belügyminiszter úrnak, hogy a hatóság, de különösen a csendőrség kimagasló szolgálati készséggel támogatta ezt a legelőkelőbb német vezetőegységekből állott társasutazást. Kiemelte a tábornok, hogy nagyon kedvező benyomást tett a vendégekre a magyar esendőrök fegyelmzett, katonás megjelenése és fellépése.

Az 1936. évi közigazgatási továbbképző tanfolyam előadásait a belügyminiszter úr sajtó alá rendezette. A szerkesztés munkáját Mártonffy Károly belügyminiszteri osztálytanácsos végezte. A 850 oldalra terjedő hatalmas kötetet most elhunyt volt miniszterelnökünknek a tanfolyam megnyitásán mondott beszéde — mint előszó — vezeti be. Azt olvassuk többek között ebben az előszóban, hogy minden munkának egy célja van: az örökkévaló nemzet. Aki közszolgálatban áll, annak különösen át kell éreznie ennek az eszmének a jelentőségét, de azonfelül meg kell felelnie az alapos képzettség és korszerű haladás követelményeinek is. (Áll ez nemcsak a szorosán vett közigazgatásra, hanem ránk, esendőrökre is.) Ezért van szükség ezekre a továbbképző tanfolyamokra. A kötetben összefoglalt előadásokat természetesen nem ismertetjük, még csak fel sem sorolhatjuk az anyag nagy terjedelme miatt. Az előadások csoportosítása: I. A közigazgatási szervezés és a közigazgatási politika köréből. II. Előadások az általános igazgatás köréből. Ennek a sorozatnak a keretében találjuk *vitéz Sellyey Vilmos* alezredesnek a nyomozó alakulatok szervezéséről és szolgálatáról, továbbá *Pinczés Zoltán* őrnagynak a csendőrség és közigazgatás kapcsolatairól tartott előadását. III. Az egészségügyi és szociális igazgatás köréből. IV. A pénzügyi, ipari, kereskedelmi, közlekedési és mezőgazdasági igazgatás köréből. V. A vallás- és közoktatásügyi és a nevelési igazgatás köréből. VI. A honvédelmi igazgatás köréből. Az előadók sorában a magyar közigazgatási élet legelőkelőbb hivatali és szellemi képviselőit találjuk: *vitéz Kozma Miklós* belügyminisztert, *Hóman Bálint* vallás- és közoktatásügyi minisztert, *Lázár Andor* igazságügyminisztert, *Magyar Zoltán* egyetemi ny. r. tanárt, *Mártonffy Károly* miniszteri osztálytanácsos, egyetemi magántanárt, *Szendy Károlyt*, Budapest polgármesterét, *Johan Béla* államtitkár egyetemi rk. tanárt, *Imrédy Bélát*, a Magyar Nemzeti Bank elnökét, *Vargha Imrét*, a Legfőbb Állami Számvevőszék elnökét, *Bornemisza Géza* iparügyi minisztert, *Winchler István* volt kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert, *vitéz Vass Elek* miniszteri osztályfőnököt, *Kornis Gyula* államtitkár egyetemi ny. rendes tanárt, *vitéz Fábry Dániel* vk. ezredes stb. Az összes előadások tárgyi rokonságuknál és logikai összefüggésükénél fogva egységes egészet nyújtottak a tanfolyam hallgatóinak. A kötet végén olvassuk a belügyminiszter úrnak a tanfolyam zárülésén mondott beszédét.

SZEMÉLYI HIREK.

Szakaszparancsnoki teendők ideiglenes ellátásával megbízták: a budapesti I. kerületben: *Fodor Ferenc* II. és *Takács Szilveszter* thts-t; a pécsi IV. kerületben: *Lukács György* és *Becze Máté* thts-t.

Új őrparancsnokok: a székesfehérvári II. kerületben *Patonai József* törm. v., a miskolci VII. kerületben: *Székely József* és *Mocsár József* törm. v.-ak.

IRÓGÉPET

a magyar kir. csendőrség tagjai a legelőkelőbbben vásárolhatnak kedvező fizetési feltételek mellett:

GALLICZA GYULA

íródagép-üzem, Budapest, V. ker., Zrínyi-utca 16. szám.

Az összes rendszerű írógépek nagy raktára. — Speciális javítóműhely. — Elsőrendű írógépszalag.

Házasságot kötöttek: a budapesti I. kerületben: *Dabóczi László* t. v. *Balogh Margittal* Debrecenben, *Gaál Aladár* t. v. *Tar Idával* Hajduszentmártonban, *Jónás Károly* t. v. *Kovács Ilonával* Tószegen, *Süli János* t. v. *Fekete Borbála*-Margittal Tápíószentmártonban és *Lénárt Károly* t. v. *Németh Agnessel* Ácsán; a székesfehérvári II. kerületben *Tóth Ferenc* t. v. *Rom Teréz*szel Gyermely községben; a debreceni VI. kerületben *Pálóczi Imre* t. v. *Stefán Emmával* Debrecenben; a miskolci VII. kerületben *Villányi Ferenc* t. v. *Biró Ilonával* Kispesten és *Halona Ferenc* t. v. *Éles Máriával* Kisgyőrben.

Családi hírek. Született: a budapesti I. kerületben *Dobos Sándor* t. v. *Margit* leánya, *Szabó Sándor* III. t. v. *Katalin* leánya, *Havas György* t. v. *György* fia; a székesfehérvári II. kerületben *Gáspár József* t. v. *Károly* fia és *Zsuzsanna* leánya, *Turi Ernő* t. v. *Erzsébet-Klára* leánya; a pécsi IV. kerületben *Nagy Lajos* VI. t. v. *Agnes-Jolán* leánya, *Mezőpanti Barabás Sándor* t. v. *Julianna* leánya; a miskolci VII. kerületben *Varga János* II. t. v. *Klára* leánya és *Szakál Elemér* t. v. *Ilona-Mária* leánya. — **Meghalt:** *Kamarás József* t. v. *József* fia.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási áteszísolásiának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szószertint közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-

bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. **Fényképfelvétel** beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymutatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőnk különnyomatait közvetlenül a Stádium-nyomda igazgató-ságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyegyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálattal útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kitéle felől senkinek sem adunk felvilágosítást. **Jeligül** legcélszerűbb kisebb helység nevével vagy öljegyű számot választani. Annak, aki jeligt nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatti válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségre” rovatban válaszolunk. **Előfizetést** csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyenői az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. **Címünk:** „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

B. Gy. t. v. Nagycenk. A most beküldött 3 pengővel előfizetését 1936 december 31-ig rendezte. Az elmaradt számokat kivételesen elküldtük, mert volt tartalékpeldány.

Többeknek. Az előfizetési összeg olyan kicsi, hogy abból nem küldhetünk minden előfizetőnknek külön felszólítást, de időnként sines rá. Csekkbefizetési lapot mellékelünk, de ha valaki nem kapna, a postahivataloknál 3 fillérért beszerezhető blankó csekkbefizetési lapon be lehet küldeni az előfizetést s nem kell 20 fillér utalványdíjat fizetni, amihez még az általunk fizetendő 10 fillér kézbesítési díj is járul.

Garai örs. Mivel az örs létszáma most már csak 9, csak 1 példányt küldhetünk. A címlemezzen a 2-es szám hibás simítás miatt maradt meg, töröltettük.

Mát. 1. A lakosoknak tűz esetében követendő magatartásáról az 1935. évi Csendőrségi Lapok 77. lexikonjában írtunk. **2.** Az 1924. évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben jelent meg a nőszülésre vonatkozó körrendelet. Ezt az időközben kiadott rendeletekkel kiegészítették. Ezekben található az a rendelkezés is, amelynek alapján a területi parancsnokság a feltételeknek meg nem felelők kérvényeit visszaadja. **3.** A szemleleletet másolatának egy részét valóban a belügyminiszterhez kell felterjeszteni. Szó sines azonban arról, hogy Önt ezekből minősítsenek a közbeeső előjárók. A legénység minősítésére kiadott utasításban megtalálhatja, hogy Önt kik minősítik. **4.** A közigazdálkodás vagyonát képező tisztítószereket a nők nem használhatják.

Műfogakat,

rágásra és esztétikailag is tökéletesek, a m. kir. csendőrség tagjainak foganként 4.—P.—ért készítünk elsőrendű anyagokból 5 évi jóállással.

Műfogászat

VII., Hernád-utca 14., földszint
Keleti pályaudvar közelében.

Kérjen árjegyzéket.
Steyr-Puch-Everest kerékpárok!
10-15-20 pengős havi részletre!

Szigeti Károly Budapest,
V. Visegrádi utca 11/a. Emelet.

Ön által megszabott időre terjedő előlegnélküli hitel a m. kir. csendőrség m. t. tagjai részére.

Bátorok, szolnokok, matracok és sodronyok, szőnyeg-
árak, futó- és ebédőszőnyegek, dísztárgyak és az
összes vászonárak, abrosok, ágyneműdmasztok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk.

Lakásberendező vállalat, VI. Andrássy út 66

Triumph írógépek

a legmegbízhatóbbak, elküldjük postán kipróbálásra.

Vezérképviselő: Budapest, VI., Podmaniczky-utca 1.

Ligetfalu. Olvassa el az 1933. évi Csendőrségi Lapok 682. oldalán „T. I. Cigánd” jellegűre adott üzenetünket.

Zala. Ha távozott (kivált) a közigazgatás tagjai közül, akkor a volt közigazgatásnak nem tartozik a napi 50 fillérrel. Jelentse kihallgatáson.

Jó tanács. Falun az ilyen alkalmazottat is „szolgáló”-nak tekinti a lakosság, amelyiknek aztán váltig magyarázhatja, hogy ennyi vagy annyi iskolája van, meg szab-varr, itéletét nem változtatja meg és megjegyzi, hogy lám, a méltóságos asszony szolgálójának már akadt egy csendőr gavallérja. Jobb nem a község számára kerülni. A munka semmiféle formában sem szégyen, ezt mi tudjuk. A magánéletnek azonban megvannak a maga szigorú iratlan szabályai, ezekkel ne helyezkedjenek szembe. Ha minden úgy van, amint írja, akkor a leánynak bizonyosan lesz annyi belátása, hogy ehhez alkalmazkodni tud, egyébként pedig megtalálja a módját, hogy azért tudjanak egymásról addig is, amíg a leány megtalálja az egyéniségének megfelelő elhelyezkedést.

Kiskunhalas. Szerettük volna kérdéseit számozva látni. Mi így felelünk, Ön tudni fogja, hogy mire felelünk. 1. Az 1934. évi Csendőrségi Lapok 543. oldalán „Vita” jellegűre adott üzenetben feleltünk erre. 2. A feljelentést a járásbíróshoz kell címezni természetesen, hiszen ez az illetékes a büncselekményre. 3. A futárszolgálat nem tartozik a közbiztonsági jellegű szolgálatokhoz. A Csüsz. 28. mintáját ezzel kapcsolatban szövegezzük illetékes helyen. 4. Feleletet adtunk ugyanerre a kérdésre az 1936/9. Csendőrségi Lapokban „Dolgozó Kunhegyes” jellegű alatt. 5. A Gy. Gy. Szab. II. füzet 50. pontja 3. bekezdése előírja.

Lőcse. Az osztrák háborús emlékérem elnyerése iránti kérelmeket folyó év végéig lehet előterjeszteni. Kérje.

U. L. ny. á. th. A cím: Joseph Bodnár Sewaren N. J. Amerika. Erről az 1935. évi okt. 15-i Csendőrségi Lapok 635-636. oldalán írtunk. Az egykéről és a telepítésről írt sorai értelmeseek, de nem olyan egyszerű dolgok ezek. Különböző mi ilyesfélével nem is foglalkozhatunk.

Verőce. Az új szabályozás a közeljövőben megjelenik. Addig az 1924. évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett alaprendelet és az időközben kiadott kiegészítő rendeletek irányadók az életkor és a rendfokozatot illetően is.

Jó katona. Az osztrák háborús emlékérem alapszabályait az 1934/23. sz. Csendőrségi Közlönyben megtalálja. Ott mindenre feleletet talál. A velünk közölt adatok szerint igénye van arra.

B. 559. Az 1931. Csendőrségi Lapok 292. oldalán (jobb hasáb) feleletet talál kérdésére.

Tahi. A gépjárművezetőtől elvett betétlapot a feljelentéshez kell csatolni.

G. J. prb. cső., Poroszló. Ez még nem sikerült.

N. L. II. cső., Lakihegy. Elég jó. Talán sorra kerül.

P. J. thtts, Soltvadkert. A debreceni állami anyakönyvvezetőhöz adjon be kérelmet az anyakönyv kiigazítása iránt. Hivatkozni kell a 18.668 B. M. 1921. számú rendelet 4. pontjára. A kérelemben, melyhez a fű anyakönyvi kivonatát is csatolnia kell, azt kell kifejezetten kérni, hogy az „apa foglalkozása” rovatban ezt a lehetetlen bejegyzést töröljék és az akkori csendőrségi rendfokozati elnevezését jegyezzék be helyette. Nagyon helyes, hogy nem hagyja annyiban ezt a ferdeséget. Érdekelne bennünket kérelme elintézése.

Özvegy. Nem részesülhet törvényszerű ellátásban és segélyben sem. Csak engedéllyel kötött házasságokra vonatkozik az a

rendelkezés, amit az özvegy hallott. Sajnos, vannak ilyen részeit megfontolatlanúság, részint más ok miatt szerencsétlen sorsú emberek, támogatásukra azonban nincs törvényes alap.

Ege. Nyugállománybábelvezéskor kérje a nekünk megírt szolgálati idők beszámítását. Az akkor érvényes nyugdíjtörvények döntik el, hogy kérelme teljesíthető lesz-e vagy nem. Akkor is azonban az anyakönyvi lapjának az adatai lesznek irányadók, jó lesz tehát, ha utánanézi, hogy abban letárgyalta-e már mindazt a szolgálatot, amelyet ön velünk közölt. Ha nem, akkor igyekeznie kell a szükséges igazolásokat beszerezni és azok alapján az anyakönyvi lap kiegészítését kérni.

Hegyhát. 1. A rendeletet, melyre Ön hivatkozik, sehol sem ismerik. A rendelet számát tehát jobban nézze meg és közölje velünk. **2.** A mai kiképzési rendszer mellett csak a lovas fegyvernemektől jötteket vezénylik lovas tanfolyamba, de nincs kizárva teljesen, hogy a lovas létszámban előálló fogaték nagyságához mérten esetleg olyanokat is vezényelni fognak majd, akik a gyalogságnál szolgáltak. Ezt előtetudni ma még nem lehet.

Mura. 1. Azt kérdezi: Jobbra (balra) igazodj! vezényszóra az igazodás hogyan történik akkor, ha a rajparancsnok csak azt vezényli: Igazodj! Egészen zavaros kérdés ez, azt hisszük ön is belátja. A gyakorlati szabályzat II. füzetét olvasson, illetve, ha csupán figyelmesen elolvassa is, rájön, hogy Igazodj! vezényszó egymagában nincs. Ön a következőket akarta tisztáztatni: a 138. pont szerint a vezényszóra a gyalogosnak a vezényelt irányba (jobbra-balra) kell fejét vetnie, de az igazodást a 136. pont negyedik, illetve utolsó bekezdése szerint kell keresni, ami nem lehetséges, mert e bekezdések azt mondják: mindenki az iránygyalogoshoz tartja a térközt és az arcvonalat, az pedig vonalban rendesen a középember. Tehát vagy erre, vagy a vezényelt irányba kell nézni, melyik a helyes? Helyes a sorakozásnál és a menetelésnél a középemberhez tartani az arcvonalat, kivéve, ha menetelésnél nincs valamely szárny irányának megjelölve. (136. p. 3. bekezdés). Az álló rajnak pedig a jobbra (balra) igazodást lehet elrendelni, mely esetben minden gyalogos, a középember is, a vezényelt irányba veti a fejét s egyik szemével a szomszédját látja, másikkal az arcvonal élet. (136. p. utolsó bek., amelynek utolsó szava a szabályzat szerint is ez: igazodás!) **2.** Az 1929. évi március 1-i Csendőrségi Lapokban közölt 36. lexikonban feleltünk azonos kérdésre. **3.** Nem ad bizonyítványt, csak vizsgákra készít elő. Nagyon gondolja meg, mert csak rengeteg pénzbe kerül és semmivel sem könnyítik meg a bizonyítvány megszerzését. Önt — ha vállalkozik is, legfeljebb levelezési módszerrel készítenék elő, annál pedig már sokkal olcsóbb, jobb és biztosabb, ha a tantervet és a könyveket beszerzi és a maga szorgalmához, képességéhez mért módszerrel maga tanul. Esetleg az ottani tanító segítségét is igénybe veheti. **4.** Azt kérdezi: van-e különbség Karolina és Karolin között? Hát, Karolin valószínűleg barna, Karolina pedig szőke lehet. Más különbség aztán nincs. **5.** Akkor adhatja be a nősülési kérvényt, amikor betöltötte a 30 életévét.

99.999. Az 1. és 2. kérdéseire lexikonban feleltünk. **3.** A Btk. 379. §-át kell feltüntetni.

P. M. Tarnalelesz. 1. Lexikon választ kap. **2.** Persze, hogy szabadságon kényelmes öltözetet viselhet. Miért kellene erre külön parancs?

Újrendszerű butorhitel!

A magyar kir. csendőrség tagjai lakásukat berendezhetik.

Váltó és előleg nélkül 30 egyenlő havi részletre,

vagyis minden 100 pengő után 3.33 pengő részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

KARDOS TESTVÉREK BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI UTCA 18. SZÁM.

Új és újjáépített IRÓGÉPEK

vásárlásánál forduljon a csepődör bizalommal

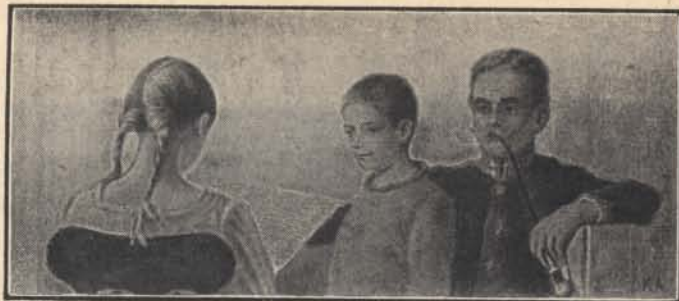
EURÓPA írógépvállalat'hoz

Buda pest. Honvéd-u. 1. Szabadság-tér sarok
KELLÉKEK! • KARBANTARTÁS! • JAVÍTÁS!
A m. kir. csendőrség tanácsának kedvező biz. feltételek

Óra, ékszer vásárlásánál javításnál

forduljon bizalommal **Tóth József**

Képes árjegyzék ingyen! Órás és ékszerészhez
Kedvező fizetési feltételek Szeged, Károlyi u. 13

Mint közlegény a vérmezőkön.

(Regény.)

(20)

Írta: SÓLYOMVÁRI MIHÁLY.

Alig, hogy a gránátok robbantak, már megrohantuk a kavernát, ahol még hat olasz remegve adta meg magát. Alig történt meg a támadás, már a dombtetőn az árokból, úgy száz olasz ugrált ki, hogy minket megsemmisítsen. Százötven méter magasból ereszkedtek a meredek dombon a ritka bokros, de a gránátoktól felforgatott oldalon.

Nem félttem, hisz nálam volt a rakétapisztoly, piros rakétával betöltve. Ha fellövöm a dombra, a tüzérség összelövi őket. Az olaszok mihozzánk löni nem tudnak, de mi hozzájuk kitünően.

A sűrű tüzelésünknek volt is eredménye. Gurultak le a meredek oldalon az olaszok. Látni, hogy még többen is jönnek le a hegytetőről, kilöttem feléjük a piros rekétát. Lett is most olyan gránátzúdulás a domb oldalára, hogy nekünk is szurkolni kellett. A füstölgő domb oldalán csak ötven menekültek le a völgybe. Keresték a helyet, hogy hova meneküljenek a tüzérségi tűz elől.

Reájuk kiállítottam. A hangra megálltak, de a fegyvert még nem dobták el. Egyiket lelöttem, a másiknak a lábát lőtték el a bajtársak. Nosza, ledobták a fegyvert rögtön a látatlan ellenség előtt. Kezeiket feltartva keresték a szemeik az ellenséget. Most előléptem és rájuk rivaltam:

— Avanti kaverne! — Mutattam a kavernát, ahova be-szaladtak. Egy félóraig lőtte a tüzérség a dombot, de már több olasz nem jött le hozzánk. Kilöttem a fehér rakétát és csend lett. Még sokáig figyeltük a traverza mellől a füstbe burkolt domb oldalát és tetejét, de élőlény nem mozdult sehhol.

A kavernához mentünk, hogy bevárjuk a további fejleményeket. Egyik sváb gyereket jobbra, a másiknak balra figyeltem, hogy legalább oldalról meg ne lephessenek az olaszok bennünket, amitől legjobban tartottam. Gondolkodtam a helyzeten. Azt tudtam, hogy a hely nagyon fontos a zászlóalj helyzetének. Hisz, ha itt nem lesz egy előretolt őrség, olasz oldalozó támadásnak lesz kitéve, minden előzetes védelem nélkül.

Igy okoskodva tudtam, hogy valakinek jönni kell, hogy a helyzetet megvizsgálja.

Már délután öt óra felé járt az idő az izgalmas várakozásban, amidőn a szemben lévő traverza tetején nagy vigyázva búvik fel egy szöke fej. Iparkodott kikélni, hogy mi ujság a kavernánál. Reá kiállítottam:

— Halt verda!

Erre feldugja a szöke fejét, Hackstock káplár a nyolcadik századtól.

Egyenként odajöttek, úgy harmincan, Schwartz őrmester vezetésével. Csodálkoztak, hogy minket itt találtak. Ezek mesélték el, hogy benn a századnál az a hír, hogy mi fog-

lyok, vagy halottak vagyunk. A táboriőrs-állást átadtam a foglyokkal együtt, hogy este majd beszállítják őket.

Mi meg a rekkenő hőségben újból visszamasztunk azon az úton, amelyen délelőtt jöttünk.

18-án éjjel a dombtetőn feküdt a szakaszom egy része. Én a Bögöti Sándor szakaszvezető mellett álltam jobbról, kissé hátrább egy lépéssel. Este sűgja a Sándor, hogy te, koma, alighanem megint jönnek a kápolna felől, mert zörgést hallok.

Erősen figyelek én is, de nem látok és hallok semmit a sötét éjben a feltámadott szélről. A Sándor ismét hozzám szól: Te, vigyázz! Tartsd csak készen, lövésre a fegyvered, majd én egy fehér rakétával világítok. Lőj középük. Kilötte a rakétát, amely kissé nedves lévén, gyengén világított. Mégis megláttam a bukdácsoló alakokat. De löni már nem tudtam, mert sötét lett. Sándor újból rakétát lőtt, amelyre én is közéjük löttem. Abban a pillanatban, hogy a fegyverem eldőrent, egy nagy robbanás és zuhanás. Utána földhullás. Mi volt ez? Kértem Sándort, De ez nem szól semmit. Hisz már nem volt mellettem. A sötétben csak nyöszörgést hallok a földről. Rögtön letérdelek s a hang irányában keresek. Vagy két méterre feküdt tőlem. Rögtön megfogtam pár bajtárral és a kavernába vittem. Hisz a sötétben azt sem tudhattam, hogy mi történt vele.

A visszatérő legénység jelentette, hogy nem sebesült meg, csak a térdét és a szemeit verte esés közben kékre-zöldre. Most már én is megtaláltam az okát, mert egy tíz centiméteres gránát hevert mellettem egy méterre. Ez vágott Sándor lábát alá és a földdel együtt a magasba hajította pár métert. Szerencsénk volt, hogy a lövedék nem robbant, mert akkor itt sokan meghalunk. Hisz mind egymás mellett álltunk egy mélyedésben.

Éjjelkor a szakaszt felváltotta egy másik szakasz. Mi vagy ötven lépéssel odébb mentünk a kavernához. De most a mi szakaszunknak kellett őrséget állni egyik épségben maradt lövészárokban, hogy figyelje az előtte lévő sík terepet. Elsősorban én rajtam és Salamon bajtársom volt a sor. Hisz mi mindig együtt voltunk. Elfoglaljuk az állást. Pista azt mondja, hogy figyeljek először én, mert ő már nem bírja a szemeit nyitva tartani. Jól van, csak aludjál egy órát, majd én figyelek, felelém. Talán már a feleletem nem is hallotta, mert az árok fenekén húzódó padkáról csak a szuszogása hangzott felém. Két óráig hagytam aludni. De már a szemeimmel én sem bírtam. Állandóan beragadtak. Felráztam a mély álomból. Szemeit megdörgölve, most már felfrissülve azt mondja, hogy na, most aludjál te.

Helyet cserélve, rögtön elaludtam. Hiába robogtak a lövedékek és hiába dörögtek az ágyúk, én ebből nem sokat hallottam. Egyszer csak mintha élesebb dörrenésről álmodnék. Pista a vállammal fogva ráz fel. Már azt hitte, hogy halott vagyok. Kétségbeesve szólított a mély álomból. Végre életre rázott. Akkor látom, hogy a másfél méter mély lövészárók oldala mögöttem csak derékig ér. Én meg térdig a föld között állok és a testem is csupa föld.

Pista most elmondja, hogy egy gránát vágódott az állás elé egy méterre és a földet az dobta el előlünk. Egy pár métert odább húzódtunk, ahol még ép volt az árok. De már alvásról szó sem lehetett, mert a túloldalon a másik századnál felhangzott ismét az erős fegyvertűz. Az olaszok ismét támadtak.

A nap vörösen bújt elő a dombok közül, midőn az utolsó olaszok a lapályból igyekeztek felénk. Egyedi és Cser egy láda kézigránatra akadtak és azokat szórták köztünk szét. Most már pár pillanat és a felénk rohanó olaszok megriktultak. De engedni nem akarnak. Egy óriástermetű olasz dühösen mutogat felénk és rohannak fel a dombra. Mi már, mint a gép,

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161

EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-161

Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fehérművásznak, ruhaszőnyegek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosház Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

ÍRÓGÉP HUNGARIA és RHEINMETALL

horozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBATH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

Kerékpárok, varrógépek, óra, ékszer, ajándék tárgyak.

alkatrészek megbízható minőségben, versenyképes áron, kedvező fizetési feltételek mellett

Diadal Áruház, Sváici-Óraház Budapest, VII., Thököly út 26. A csendőrség megbízható bevásárlási forrása.

ügy dolgoztunk. Szinte érzéketlenül. Az olaszok alig öt lépésre lihegnek felénk. Mi felugrálunk. Egyik rábatamási alacsony, pirosképű, kopocsos fiú mellett egy kézigránáttól húzza ki a zsinórt. Az óriás olasz felénk törtet néhányadmagával. En lövök, a bajtárs a gránátot dobja. De az utolsó pillanatban. Az óriás mellén robban fel és véresen terül el a lábaink előtt. Az utána szaladók rögtön ledobják a fegyvert. Csak a völgy irányába mutatunk, hogy fussanak, ahol már vagy kétszázan várják, hogy elmeheessenek a magyar honba fogolynak. Kimerülve ballagtunk egy kis védettebb helyre a tüzéségi tűz elől, amely most mintha alább hagyna.

Másnap hajnalban az olasz tüzéség csak szörványosan lövöldözött össze-vissza. Jöttek a negyvennyolcasok minket felváltani. Gyorsan szedtük sátorfánkat, hogy még napkelte előtt elhagyjuk a veszélyes zónát. Most jobbra húzódtunk az országtól felé, az összelőtt falu melletti lövészárókba.

Kimerülve vonszoltuk magunkat a keskeny lövészárókban, az álmos posztokba botolva. Libasorban halad a zászlóalj megmaradt töredéke. Már a nap is előbújt, még mindig három-négy kilométert vánszorgott a megmaradt zászlóalj; hosszan elnyúlva az úton.

Az erősebbek már jól kipihenték magukat egy magas dombtető lábánál lévő faluban. Az út mellett haladt az a patak, amely a lövészárók mögött húzódott. Amire én is odaértem, a hat-hét kilométeres úton, már dél volt. A batalion összeverődött. A szakácsok most annyit adtak enni, amennyi csak kellett. Kaptunk jó kenyeret is, amennyi kellett, azonfelül rumot egy flaksoval, halat, kolbászt és cigarettát. Hej, de jólesett!

Az alsó lábszáram dagadtak voltak és fájtak. A jobb oldali mellkas alatt is fájdalmat éreztem. Mintha meg volna valami dagadva. Étvágyam eltűnt. Aztán már rosszabbul lettem. A szemem és az arcom, kezem sárgulni kezdett. Orvoshoz mentem. Az orvos rögtön kórházba küldött sárgasággal és reumával. Pár napig a tábori kórházban voltam, a közeli faluban megfigyelés alatt. Innét Rohitschra, egy fűrdőhelyre szállítottak.

Július 14-iken egy csapat egészséggel Laibachra irányítottak bennünket. Hiába kértem szabadságot, nem kaptam. Azt mondta a cseh orvos, hogy Laibachba a Sammelstellen üdülőbe megyünk. Felültünk a kis vicinális vonatra és elhagytuk a gyönyörű völgykatlanba elbújt gyógyfürdőt.

Szomorúan néztem az átszálló állomáson kelet felé, ahol az én szülőföldem sejtettem. Szerettem volna, ha szárnyaim nőnének és csak egy órára is hazarepülhetnék. Szerettem volna megnézni az én aranyos kis újszülött leányomat, a feleségemmel együtt. De nem lehetett. Hisz a cseh orvos nem adott szabadságot magyarnak!...

Újra odakint.

1917 augusztus 18-án reggel újból rázendített az olasz tüzéség. Az állásokban csak a posztok voltak, tizenöt-húsz méterre egymástól. En a második szakasz ordonánia voltam, Börsits Jóska a harmadiké, Szelinger őrzető a negyediké és egy német fiú az első. Ha esetleg egyik nem volt jelen, helyette a hadnagy úr a másikat küldte.

A negyedik szakasz volt a jobbszélső, mellette sorrendben a harmadik, második és az első, vagy százötven méter hosszú területen. A század negyedik szakasza feküdt a legrosszabb helyen egy kis lyukba behúzódva, a domb alatt. A kis kaverna egyik bejárója vagy húsz méter széles völgybe torkollott. E szűk völgyet az olasz tüzéség úgyszólván állandóan söpörte a gránátzáporával. A völgykatlan előtt már sem drót, sem lövészárók nem volt. Az olasz tüzéség egész kaput nyitott a gyalogságunkra. Ebből már tudtuk, hogy a gyalogsági roham erre fog előre törni.

23-án meg is indultak az erős ágyútűz alatt, délután három órakor. Azt hitték, hogy talán most így jobban sikerül. Eggett a talaj körülöttünk. Azt hittük, hogy elsőpreretik a kavernánk tetejéről a földet. Egyszerre csak az avizóposzt szalad és kiabálja:

— Alárm, alárm, jönnek az olaszok.

A legénység már úgys egy hete éjjel-nappal feltűzött, szuronyos, töltött fegyverrel várta a pillanatot. Kézigránáttal teleaggatott derékkal. Kiszaladtunk a kavernából a mögötte ácsott árokban jobbra és balra a kijáratoktól. Az olasz gyalogság már a kavernánk tetején nyomult felénk, alig tizenöt lépésre. Az olasz tüzéség most már hátrább lőtt, hogy ne jöhessen előre a tartalék-segítség.

Az olasz tiszt egyik kezében kard, a másikban pisztoly, amelyet reánk sűtött. Mellette vagy ötven olasz. Ebben a pillanatban sűtöttem el fegyverem és holtan bukkant előre. Még egy párat kilőttem, hogy a társaim is az árokba szaladhassanak a kavernából. Az olaszok látva, hogy tisztjük elesett, lefeküdtek a dombtetőn és kézigránátot hajigáltak felénk, amit mi is sűrűn viszonzottunk. Igen sokat nem dobálóztunk, hanem az árokból kiugrottunk és megrohantuk őket. Aki nem adta meg magát, az meghalt.

A negyedik szakasz is erősen küzdött a völgybe özőnlő olaszok ellen. Talán bajok is lettek volna, ha most már mi segítségére nem siethetünk. A domb tetejéről oldaltámadást intézünk a völgybe előretörő olaszokra, ami elsőpreret az előre nyomulókat. A hátrább előretörő csapatok rendetlen futással igyekeztek vissza állásaikba, de nem soknak sikerült elérni az árkuakat az erős fegyver- és gépfegyvertűzelésünk alatt.

Most, mivel mielőttünk nem támadtak, kíváncsian lestük, mi lesz a hegyoldalon. Már vagy két óráig lövi őket az ide koncentrált tüzéség. Nem lehetett a portól és füsttől semmit sem kienni, mi történik ott. Egyszer csak ott is hátrább kezd löni az olasz tüzéség. Az olaszok sűrűn ugráltak ki árkaikból, hogy a száz méterre lévő bosnyákokat elűzzék. Hanem még mi ránk is váratlan meglepő dolog történt. Alig, hogy az olaszok kiugráltak jól megépített állásaikból, a bosnyákokkal találták szemközt magukat, akik a megsemmisítő ágyútűz elől hasoncsúszva a köves terepen előre jöttek az olasz állás elé a nagy füst leple alatt. Így az olasz tüzéség nem csinált kárt bennük.

(Folytatjuk.)

Megoldás.

A folyó évi 17. számunkban közölt: „Ki mit követett el?” pályázatunk megoldása a következő:

1. Schwartz Márton lopás büntette miatt kell feljelenteni. Igaz ugyan, hogy az általa ellopott három drb hamis százpengős nem képvisel semmiféle értéket, sőt a hamis pénz — mert bűnselekmény folytán jött létre — közforgalom tárgya sem lehet, itt azonban, mint egyáltalán minden más bűnselekménynél is, a gyanúsított bűnösségének megállapítása szempontjából nem a bűnselekmény eredményét, vagyis jelen esetben nem a gyanúsított vagyoni gyarapodásának mértékét, hanem azt kell figyelembe venni, hogy a szándéka mire irányult, azaz milyen bűnselekményt akart elkövetni. Kétségtelen, hogy a gyanúsított háromszáz pengőt akart ellopni s csak rajta kívülálló, véletlen körülmény folytán — hogy t. i. a három drb százpengős hamis volt — nem jutott a kívánt eredményhez. Hasonló ez az eset ahhoz, amikor valaki nagyértékűnek látszó ékszert lop el és aztán derül ki, hogy az ékszer hamis volt és az értéke nem mint a gyanúsított gondolta, pl. 2000 pengő, hanem csak 10 pengő. Ilyen esetben is lopás büntette miatt kell feljelenteni a gyanúsítottat, mert a szándéka 200 pengőnél magasabb értékű tárgy ellopására irányult.

Megjegyezzük azonban, hogy a bíróság valószínűleg nem lopás büntette, hanem lopás büntetetének kísérlete miatt ítélné el Schwartz Mártont. Szabály azonban, hogy ha egy eseményt többféleképpen lehet minősíteni, a csendőri helyezkedjék mindig a szigorúbb minősítés álláspontjára, mert az ügyességnékné könnyebb a súlyosabb minősítést enyhíteni, mint fordítva. Megtörténhetik ugyanis, hogy ha a csendőri az enyhébb minősítés álláspontjára helyezkedik, mellőzi azoknak a tényeknek a megállapítását, amelyek a súlyosabb

Férfi és női szövetek, seíymek, mosó ruhaanyagok

Kész íchérneműek és harisnyák olcsón beszerezhető a m. kir. csendőrség tagjai részére

WEINBERGER és FELEDI Budapest,

IV, Ferenc József rakpart 1. Dunapart.

Fióküzlet Várház körút 6. sz. (Részleírzésre is.)

Selyemre **szabad-** kézzel festett **aquarell arcképek** készítője fényképek után, a legmesszebbmenő garanciával. **E téren egyedülálló!**
Friedrich I. festőművész Budapest, VIII., Örömvölgy-u. 7.

minősítésnek a vádiratban való alátámasztásához szükségesek volnának.

A Bn. 41. §-ába ütköző hamis pénz csalárd használatának büntette miatt a gyanúsítottat csak akkor lehetne elítélni, ha bizonyítva lenne, hogy tudott az általa forgalomba hozott százpengős hamis voltáról. A Bn. 41. §-a nem tartalmazza ugyan azt a tényelmet, hogy a tettesnek a hamis pénzt *tudva* kell forgalomba hoznia, de annak az elvnek az alapján, amit fentebb a lopásnál kifejtettünk (hogy t. i. mindig a szándékot kell tekinteni) itt is azt kell figyelembe venni, hogy a gyanúsított szándéka valódi, vagy hamis pénz forgalomba-hozatalára irányult-e. A példaként felhozott esetben nincs ugyan kizárva, hogy a gyanúsított felismerte a pénz hamis voltát, vagy legalább is kételyei lehettek s a vásárlással arról akart meggyőződni, hogy azt elfogadják-e vagy sem, de ezt a gyanúsított tagadásával szemben nehéz volna bizonyítani. A gyanúsított ugyanis eredményesen védekezhettek azzal, hogy ő nem tudott a pénz hamis voltáról s azt a vásárlás előtt sem ismerte fel, mert ha felismerte és annak dacára értékesíteni akarta volna, erre kedvezőbb alkalmat keresett volna; ha tudta volna, hogy a pénz hamis, a felváltását nem kísérelte volna meg ott, ahol a lopást elkövette, mert ezzel a lopást illetően is a felfedeztetés veszélyének tette volna ki magát stb.

Ezek ellenére sem követ el azonban hibát a csendőr, ha a gyanúsítottat hamis pénz csalárd használata miatt is feljelenti. Ha esetleg sikerül megállapítani, hogy a gyanúsítottak nem volt égető szüksége a kalapra, amit vásárolni akart, a feljelentésben joggal következtethető, hogy a gyanúsított a százpengős hamis voltát felismerte és a vásárlás csak ürügy volt, hogy túladjon rajta.

Az, hogy a káros nem található és — érthető okból — valószínűleg később sem fog jelentkezni, a gyanúsított büntetőjogi felelősségén nem változtat. Az eset azonban iskolapéldája annak, amikor a csendőrnek a Szt. 299. pont 2. bekezdése értelmében a gyanúsított beismeréséről a községi előjáróság, mint rendőri hatóság útján jegyzőkönyvet kell felvételnie. A gyanúsított a beismerését ugyanis bármikor visszavonhatja és akkor a lopást illetően semmiféle más bizonyíték nem áll rendelkezésre. Emellett azonban természetesen a beismerést alátámasztó körülményeket is meg kell állapítani. Megfordult-e a lókupecformájú ember és a gyanúsított a vendéglőben; hol ültek, milyen pénzzel fizetett a sértett, mikor és merre távoztak el stb.)

2. A gyanúsított két büncselekményt követett el: sikkasztás büntetést és magánokirathamisítás büntetést. A sikkasztás büntette — ha hozzátartozók stb. sérelmére követik el — magánindítványra üldözendő. A sértettnek jogában áll a megtett magánindítványt az elsőfokú ítéletig bármikor visszavonni, jogában állott tehát az is, hogy másnap megjelenjék az őrsön és a fia ellen megtett magánindítványt visszavonja. A visszavonást az eredeti nyilatkozatra reá kell vezetni és két tanú jelenlétében a sértettel alá kell iratni.

Másként áll azonban az eset a magánokirathamisítással. Ez ugyanis minden esetben, tehát akkor is hivatalból üldözendő, ha hozzátartozók stb. sérelmére követték el. A példában egyébként a gyanúsított a magánokirathamisítást nem is az apja, hanem a cég sérelmére követte el, mert a cég nyugtáját hamisította meg, a meghamisított nyugta pedig alkalmas lehetett volna arra, hogy az apának a céggel szemben fennálló tartozását kiegyenlítettként tüntesse fel. A ma-

gánindítvány tehát csak a sikkasztásra vonatkozhatott, az ezzel anyagi halmazatban álló magánokirathamisításra nem, amiatt tehát a gyanúsítottat hivatalból fel kell jelenteni. (A feljelentésben az elkövetett sikkasztást és a visszavont magánindítványt is be kell jelenteni.)

Az, hogy a sértett négy hónap múlva terjesztette fel a magánindítványt, annak érvényességét nem érinti, mert a törvényben megállapított három hónap attól a naptól kezdve számít, amikor az elkövetett büncselekmény és annak elkövetője a sértett tudomására jutott. Jelen esetben a sértett a büncselekményről csak akkor szerzett tudomást, amikor a cég őt fizetésre szólította fel.

3. A gyanúsított cselekménye a lopott dolog értékére való tekintet nélkül lopás büntette, mert a szolgálatadója kárára követte el. Mellékes tehát, hogy csak tíz pengő értékét felül nem haladó élelmiszer (tej) lopásán érték tetten s annak a megállapítása sem okvetlenül szükséges, hogy mikor, mennyi tejet lopott és adott el. Azért azonban, ha lehetséges, törekedni kell ennek a megállapítására is, mert a lopásnak hosszabb időn át való ismétlése a gyanúsított büntetésére befolyással bírhat. Ha a gyanúsított a lopást hosszabb időn át folytatta és a tejet mindig a közeli városban adta el, valószínűleg nem lesz nehéz megállapítani, hogy azt hova hordta, vagy kiknek adta el, mert a tejet rendszerint állandó vevők szokták vásárolni.

A leghelyesebb megoldást küldötték be a következők: *Almás István* cső. (Törökszentmiklós), *Apostol Lajos* törm. v. (Hollóháza), *Balázsfi Lajos* prb. cső. (Csömör), *Balog Ferenc* cső. (Lippó), *Bardócz Árpád* cső. (Hódmezővásárhely-központ), *Bolla Mihály* törm. (Szilvásvár), *Böli Lajos* prb. cső. (Tura), *Csuka János* prb. cső. (Zákány), *Dömötör Lajos* cső. (Ukk), *Enyedi András* örm. (Kunágota), *Fábián István* cső. (Kondoros), *Füleki József* alhdgy. (Toponár), *Horváth Béla* cső. (Pestszentimre), *Horváth Mihály* törm. (Dunaszekeső), *Jurányi Antal* örm. (Szombathely), *Kosaras József* prb. cső. (Zomba), *Lakatos István* törm. (Zákány), *László Géza* cső. (Erdősokonya), *Vitéz Magyar Mátyás* törm. (Bánokszentgyörgy), *Mészáros István* thlts. (Szil), *Molnár József* cső. (Gesztely), *Nagy Antal* cső. (Derekegyháza), *Perlaki Imre* cső. (Nagydorog), *Pető Kálmán* örm. (Budakeszi), *Sípőcz József* thlts. (Miskole), *Szabó Dénes* cső. (Perkáta), *Szabó István* prb. cső. (Celldömölk), *Szabó Lajos I. törm.* (Miskole), *Szamos György* cső. (Iharosberény), *Szernai Endre* cső. (Hollóháza), *Tenke Imre* cső. (Vámosmiskola), *Tormási Imre* prb. cső. (Szászvár), *Tóth József I. cső.* (Bajna), *Vass Ferenc* cső. (Csolnok-Augusztatelep). Nem vehettük figyelembe a *mátraszöllősi* őrsről beérkezett négy pályázatot, mert szösz szerint megegyeztek s így nem tudtuk megállapítani, hogy a négy pályázó közül ki készítette.

A kitűzött jutalomdíjat a legjobb megoldások felsorolt beküldői között kisorsoltuk. A szerencse *Bolla Mihály* szilvásváradai őrsbeli törzsőrmesternek kedvezett. Elküldöttük.

A magyar kir. csendőrtiszti és altiszti kar kipróbált megbízható bevásárlási helye a

TRIBON RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

hol az összes egyenruházati, továbbá női-, férfi- és gyermekruházati cikkek és lakberendezési textíliák a legnagyobb választékban kaphatók

TELEFON: 1-312-97, 1-392-85.

Mérsékelt árak. — Megbízható minőség.
Pontos kiszolgálás. — Legkedvezőbb
fizetési feltételek.

Fényképpályázatunk eredménye.

Idei fényképpályázatunk eredménye mennyiségben mögötte marad a múltévinek, a kitűzött három-három jutalomdíj helyett csak egyet-egyet adhatunk ki. Egyet a legjobb haladónak és egyet a legjobb kezdőnek. Mindamellett nem gondolunk arra, hogy a csendőrségnél a fényképezés iránti érdeklődés megesapant volna. Sőt, inkább azt mutatják a pályázaton kívül sűrűn beérkező felvételek, hogy egyre több bajtársunk ismerkedik meg ezzel a szép és hasznos időtöltéssel, aminek nemcsak a magánéletben, hanem a szolgálatban is hasznát lehet venni. Fényképezőink száma tapasztalataink szerint a pályázat gyengébb eredménye ellenére is növekszik s hogy a pályázaton az idén kevesebben vettek részt, annak részint a kockázattól és költségektől való tartózkodásban, részint pedig az önbizalom megesapnásában kereshetjük az okát. Látták a múltévi eredményeket, azokhoz mérték a képességeiket és nem érezték magukat elég erőseknek a versenyhez.

De nem is az a fontos, hogy kik és hányan vesznek részt egy ilyen pályázaton, hanem az, hogy minél több bajtársunk fényképezzen. Ezért megismétljük itt is azt a sokszor hangoztatott kérésünket, hogy minden csendőr-tárgyú felvételből juttassanak egyet-egyet nekünk is bajtársaink. Még azt is szívesen vesszük, ha a kép nem kifejezetten csendőr-tárgyú, hanem a falu életéből veszi a témáját, csak természetesen, ezeknek a képeknek igen jóknak kell lenniük ahhoz, hogy közölhessük. Azért nem kötjük most már magunkat a csendőrtémához, hogy ezzel is tágabb teret adjunk azok számára, akikben megvan a képesség és a szorgalom a fejlődésre. Azt tapasztaljuk ugyanis, hogy akik nekifogtak a fényképezésnek, eljutnak egy bizonyos színvonalra, ott azonban megállanak. Kezdetnek persze jó, ha a felvétel egyáltalában sikerül, később azonban fokozatosan növelni kell az igényeket. Igazi fényképész soha nincs megelégedve magával. Mindig jobbat és tökéletesebbet akar. Máskülönből egyhangúvá, gépiessé válik ez a szép szórakozás, ebbe aztán bele is lehet unni. A fejlődés útját nagy vonásokban megmutattuk az idén egyik cikksorozatunkban s akinek még annál is több kell, jó szakmunkát, gyakorlottabb, lelkes amatőrt ma már mindehnyit találhat.

Visszatérve a pályázatra, a haladók között ebben az évben is Bálint Géza őrmesternek (Budapest) kell odaitélnünk az elsőséget. Talán az egyedi, aki nemcsak a tavalyi színvonalát tartotta meg, hanem meglepően szép új próbálkozásokkal jött és határozottan sokat fejlődött.

Kiemelkednek a haladók között: Boldizsár Mihály csendőr (Budapest) és Szakál Pál törzsőrmester v. (Budapest). Rajtuk kívül még a következő haladókat említjük meg: Dömötör Lajos cső. (Ukk), Haypál Sándor cső. (Egerág), Kápolnás Károly törm. v. (Izsák), Ladi Gyula cső. (Rákospalota), Nagy József II. törm. (Gacsály), Nagy Lajos

I. őrm. (Nyergesujfalu), Simon Márton őrm. (Pestszerterzsébet, gy. tanalosztály), Tápai István őrm. (Kerekegyháza).

A kezdők közül első Monori Pál törzsőrmester (Csorv. s.). Változatos, ötletes és szorgalmas (75 képet küldött), de keressen még több csendőrtémát.

Megdícsérjük a következő kezdőket: Enyedi András őrm. (Kunágota), Palócs Pál cső. (Szentendre), Szabó Dénes cső. (Perkát), Szendi Sándor cső. (Budapest), Vida Sándor cső. (Hévícs).

A jutalmat a nyerteseknek elküldöttük s még azt említjük meg, hogy képet senkinek sem küldünk vissza, hanem eltesszük sorozatos kiválasztásra és közlésre.

Ki tud jó példákat?

(PÁLYÁZAT)

A példák korántsem tökéletes eszközei az oktatásnak, de sokszor nélkülözhetetlenek. A gyakorlatban azután kialakulnak egyes általánosan ismert, közhasználatú példák, köztük olyanok is, amelyek helyett lehetne jobbakat is találni. Pályázatot hirdetünk most a Szut. 330. p. 1-9. alpontjaival kapcsolatos példákra. A közismert példák a pályázatban nem számítanak, minden pályázónak egyéni példákat kell kigondolnia.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi állományából fogadunk el. A legjobb pályázatot szép, értékes asztali órával jutalmazzuk. Határidő: november 15., az eredményt a december 1-i számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cífraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Vidéki megbízottak!

Különleges fizetési kedvezmény a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegforrás. Ebéd- és futószőnyegek, szelionok, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérnemű vásznak. Női és férfi divatszövetek.

12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetésre

LAKÁSBERENDEZŐ-nél Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5. sz. Telefon: 1-271-77.

Mintaárjegyzéket és modellárjegyzéket küldünk huzatmintákkal.

(Egerág), Kápolnás Károly törm. v. (Izsák), Ladi Gyula cső. (Rákospalota), Nagy József II. törm. (Gacsály), Nagy Lajos

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmesszebbmenő jóállást vállalok.

Alapítotott:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész.

Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR / NÁDOR-U. 23.